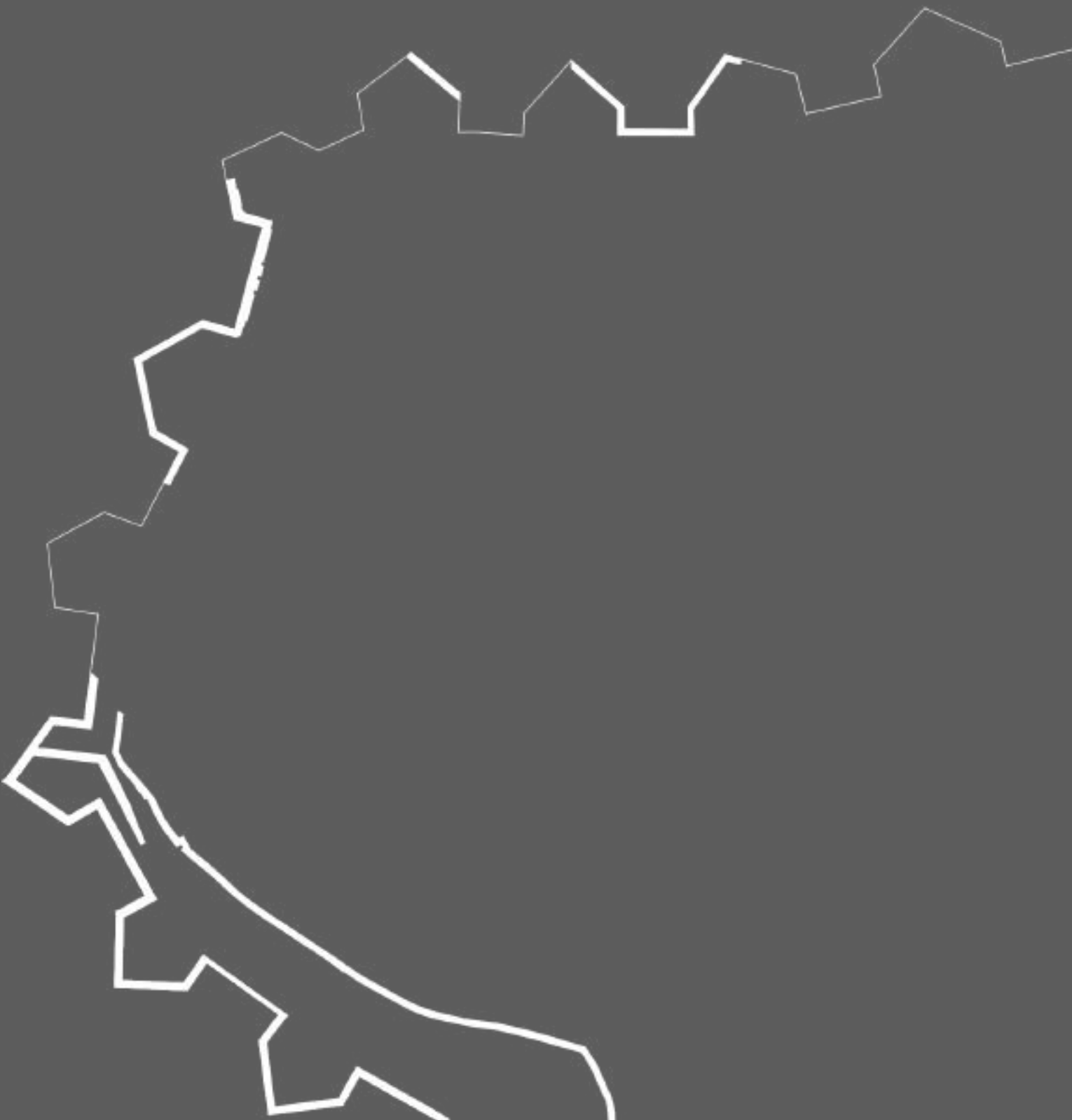
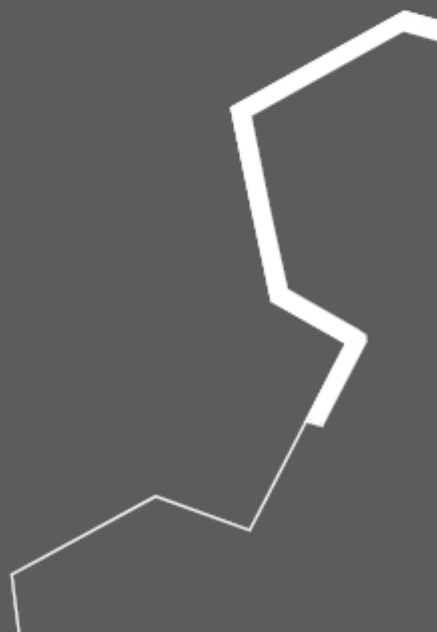

BASTION

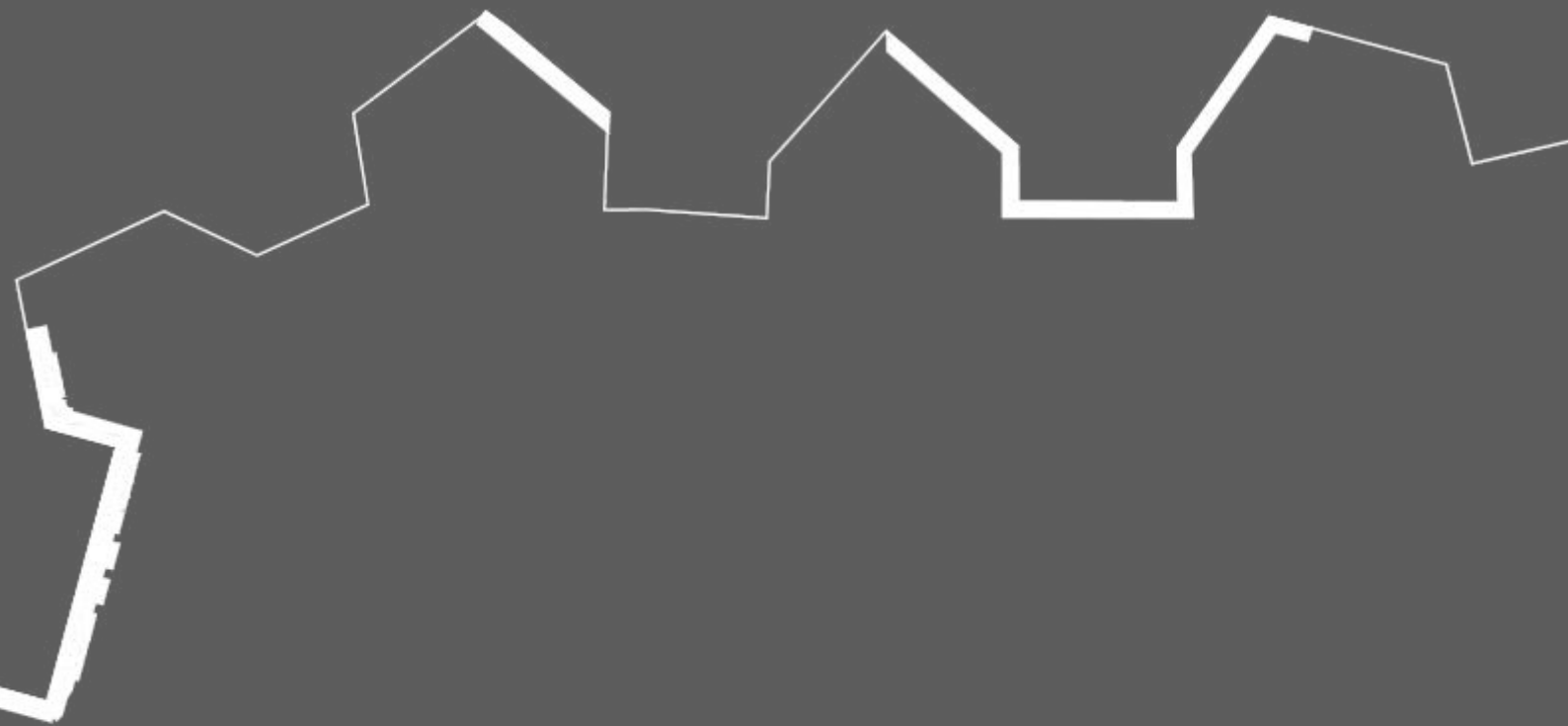

BASTIONY MARIÁNSKÝCH HRADEB

Diplomní seminář

Atelier MgA. Ondřeje Císlera Ph.D. a MgA. Lenky Milerové
Fakulta architektury ČVUT Praha
Letní semestr 2022

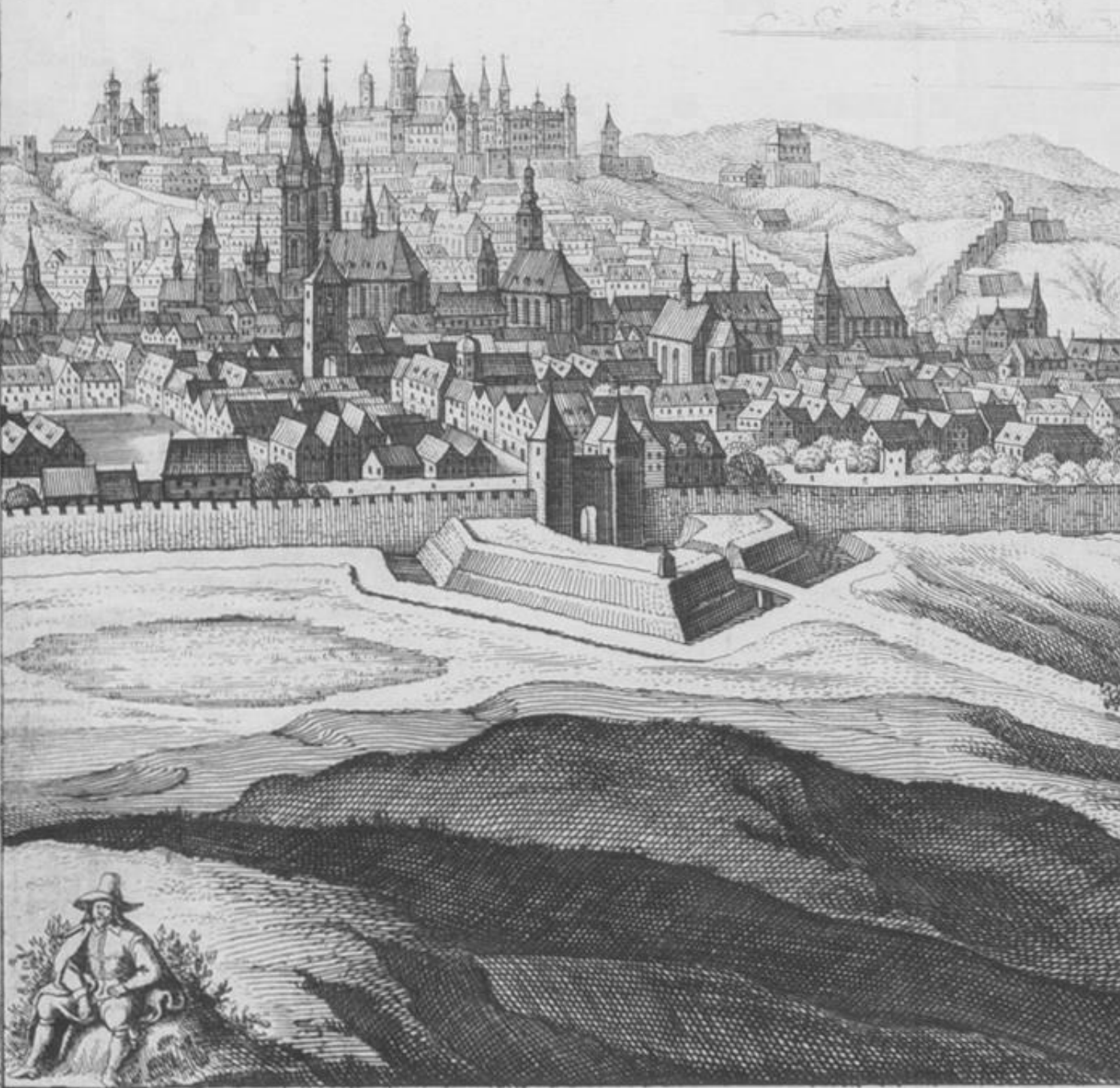
Petr Lhoňan
Kristýna Rosecká

PRAGA.

Brag.

/8

/10

/42

/70

/86

/106

/120

/148

00

ÚVOD

01 HISTORIE

historie před bastionovým opevněním, historie pražských hradeb, bastiony, bastionové opevnění v Praze, Mariánské hradby, současný stav, historické mapování

02 ANALÝZA

současný stav, kontext, místo

03 AFINITY

Brusel, Hradec Králové, København, Valletta, Wien

04 FORMY

Elvas, Genève, København, Olivenza, Palma, Praha, Tarragona, Urbino, Valletta

05 ZADÁNÍ

situace, řezy, místo, typologie

06 REFERENCE

bydlení, kultura a společnost, sport, vzdělávání, zdravotnictví, sakrální stavby

ZDROJE

ÚVOD

„VÝJIMEČNOU VLASTNOSTÍ PRAHY JE JEJÍ HETEROGENITA A VRSTEVNATOST. JE POTŘEBA POSILOVAT PRÁVĚ VŠECHNY PROJEVY VRSTEVNATOSTI, DOPLŇOVAT MĚSTO KVALITNÍMI SOUČASNÝMI STAVBAMI, ALE I AKTIVITAMI V NICH. OCHRANA HISTORICKÉHO DĚDICTVÍ MUSÍ GENEROVAT NOVOU VRSTVU ŠPIČKOVÉ ARCHITEKTURY, ZEJMÉNA NA VOLNÝCH MÍSTECH V OKRAJOVÝCH ČÁSTECH CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍ. NENÍ TŘEBA SE BÁT, GÉNIUS LOCI VŽDY PŘIZPŮSOBÍ NOVÉ VRSTVY SVÉMU OBRAZU.“

/Metropolitní plán - Duch plánu

01

HISTORIE

Praha byla osídlená od nepaměti. Od doby, kdy byla Přemyslovci zvolena jako sídlo ve výhodné pozici nad Vltavou, měla zásadní význam nejen pro celou oblast Čech. Ve středověku byla Praha sídlem panovníků a centrem moci, kultury a vzdělanosti celoevropského významu. Byla lidnatým, vrcholně středověkým, hrazeným městem. Opevnění hrálo ve vývoji zásadní roli. Po bitvě na Bílé Hoře Praha svým významem upadla na úroveň provinčního města.

Původní čtyři pražská města tak byla sjednocena až roku 1784. Industrializace v devatenáctém století přinesla rozvoj předměstí, rozvoj železniční dopravy a počátek expanze do šířky. Nakonec se tak Praha vyvinula v město spíše polycentrické. Ve dvacátém století se Praha stala hlavním městem Československa a v roce 1922 k ní byly připojeny nové, do té doby samostatné městské celky, čímž vznikla tzv. Velká Praha. Minulé století přineslo také extenzivní zahradní města a až příliš velkorysá sídliště, čímž vznikl rozsáhlý prstenec předměstí a periférií. Od roku 1993 je Praha hlavní městem samostatné České republiky.

Lze předpokládat, že se Praha bude dále rozvíjet způsobem, který bude pojímat rozvoj ne jako expanzi do šířky, ale jako intenzifikaci, zahušťování a zlepšování stavu. V tomto směru je zásadním dokumentem Metropolitní plán Prahy, formulující hlavní zásady rozvoje pro dvacáté první století.

*HISTORIE PŘED BASTIONOVÝM OPEVNĚNÍM
HISTORIE PRAŽSKÝCH HRADEB
BASTIONY
BASTIONOVÉ OPEVNĚNÍ V PRAZE
MARIÁNSKÉ HRADBY
SOUČASNOST
HISTORICKÉ MAPOVÁNÍ*

//02 Barokní hradby u Karlova nad Folimankou 1895

//03 boj Pražanů se Švédy

HISTORIE PŘED BASTIONOVÝM OPEVNĚNÍM

Původně byla z pražského levobřeží osídlena především Dejvicko-bubenečská sídelní oblast. Až později, ve starší době hradištní, okolo 7. až 8. století, vznikají první osady v oblasti Pražské kotliny. Okolo roku 860 n.l. budují Přemyslovci hradiště na ostrohu mezi potokem Brusnicí a Vltavou, kde dříve bývalo pohanské obětiště. Tím došlo k přesunu těžiště osídlení do oblasti dnešní Prahy. Menší Město pražské se stalo samostatným feudálním městem. Roku 1140 byl založen Strahovský klášter. Přemysl Otakar rozšířil Malou Stranu založením Nového Města (pozn. není to dnešní Nové Město). Karel IV. nechal zbudovat Hladovou zeď, na kterou později navázalo barokní opevnění. Malá Strana byla za husitských válek zcela zničena a začala se obnovovat až na konci 15. století. Roku 1541 byla Malá Strana i Pražský hrad ve velké míře poškozena požárem a obrat k lepšímu přinesl až příchod Rudolfa II., který s sebou přivedl také zahraniční architekty. Třicetiletá válka znamenala příchod Švédů a vznik potřeby nového opevnění.

//04 plán opevnění Prahy, 1650

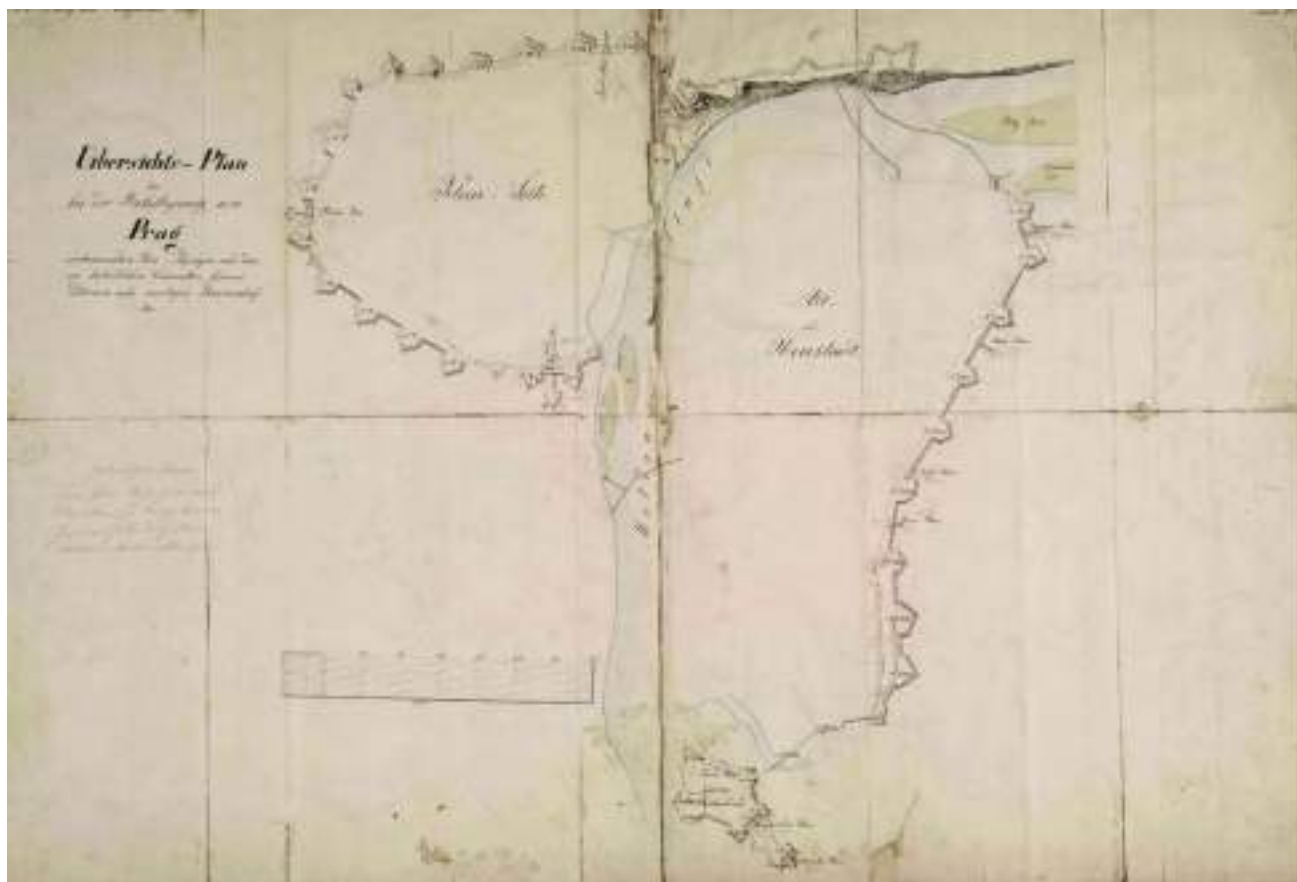
HISTORIE PRAŽSKÝCH HRADEB

Praha je historicky hrazené město. Opevnění se vyvíjelo v několika etapách, ta poslední, čtvrtá etapa opevnování, znamenala budování barokního opevnění, které známe dnes.

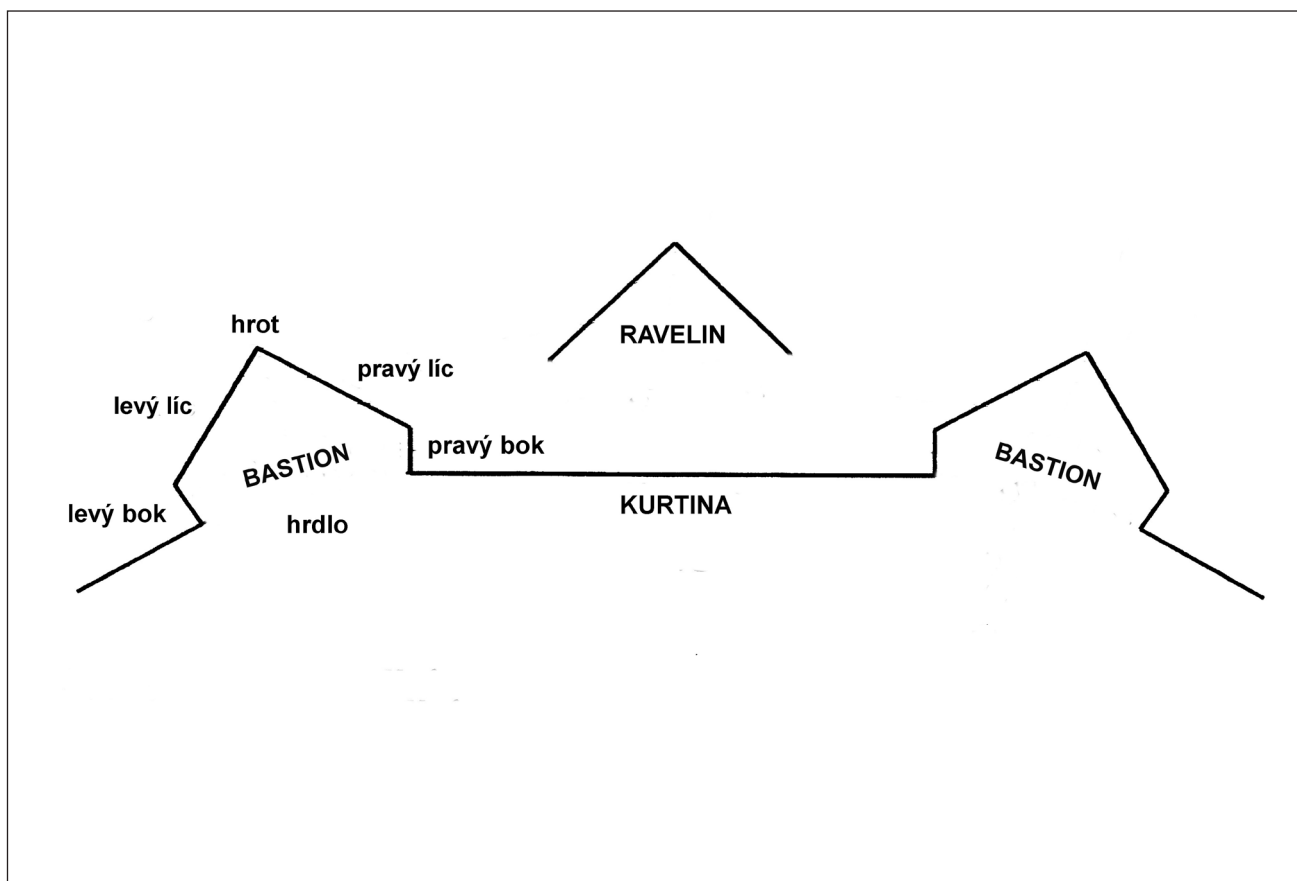
Během třicetileté války začalo budování barokního opevnění podle vzoru hradební soustavy Itala Michaela San Michele, jejíž zbytky jsou stále dobře patrné. Nově vzniklé fortifikační pásmo mělo jednak sloužit k obraně Prahy před vpádem nepřátel, ale také chránit císařskou moc v Praze. Nové opevnění bylo nesmírně nákladné. Typické byly vysoké, podezděné násypy, s hlubokými a vyzděnými příkopy s překlenutými kamennými branami. Celkový plán opevnění Prahy byl nakreslen roku 1650 Innocencem de Conti. Nové městské hradby byly časem aktualizovány podle vzoru Vaubanovy soustavy.

V druhé polovině 17. století se opevňovalo Nové Město i Malá Strana. Ma-lostranské hradby budoval mimo jiné také Santini de Bossi, který částečně navazoval na již existující opevnění, kvůli čemuž byly již tehdy mírně zastaralé, tedy poměrně hluboké a nízké. Stavitelé a dělníci se na staveništi často měnili, což způsobovalo všeobecný chaos a plány nebyly téměř nikde realizovány v plném rozsahu. Brány na hradbách u Menšího Města byly budovány poměrně pozdě, poslední byla Písecká, dokončená 1721. Zároveň byly zbourány vnitřní staré hradby uvnitř Malé Strany. Nové nedostavěné hradby se moc neosvědčily, během válek mezi lety 1741 a 1744 byly opakovaně překonány a Praha dobyta Francouzi, Bavyry a Prusy. Barokní opevnění tedy nejenže obráncům příliš nepomohlo, ale nepřátelé si jej dokonce začali vylepšovat podle svých vlastních potřeb. Na Vyšehradě dokonce dodnes existuje francouzský znak nad jednou z bran, který pochází z doby působení francouzských vojsk v Praze.

Opevnění bylo znova opraveno na začátku 19. století, například tedy chybí v Juttnerově plánu, který jej stále ještě považoval za strategicky významné. Po válce s Prusy ale bylo jasné, že mu definitivně odzvonilo a začalo se v plánech standartně zobrazovat. Hradby i po ztrátě své funkce měly také společenský význam a budovaly se na nich promenády, stejně jako mlékárny a kavárny. Roku 1866 bylo opevnění oficiálně zrušeno a bylo dále bouráno kvůli rozvoji Prahy. O rozvoj v oblastech okolo někdejšího opevnění se zasloužil místodržící hrabě Chotek (Chotkovy sady). Rozhodnutím Františka Josefa I. byly hradby nakonec nabízeny k odkupu městu a měšťanům. Ke slovu se tak dostali podnikatelé té doby, kteří části hradeb odkoupili a nově vzniklé zastavitelné plochy použili ke svým účelům.

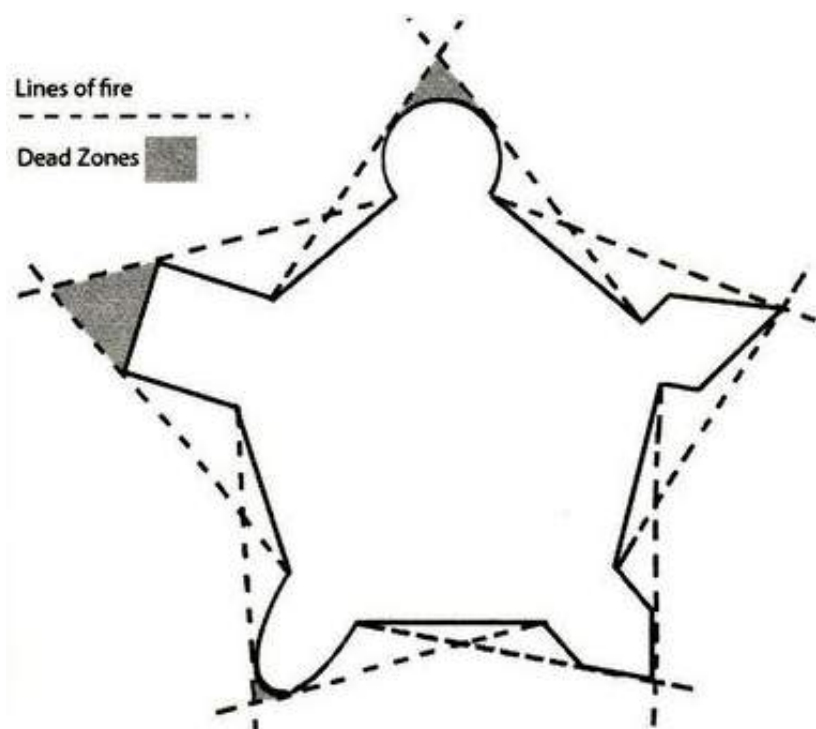

//05 celkový plán opevnění Prahy z roku 1838

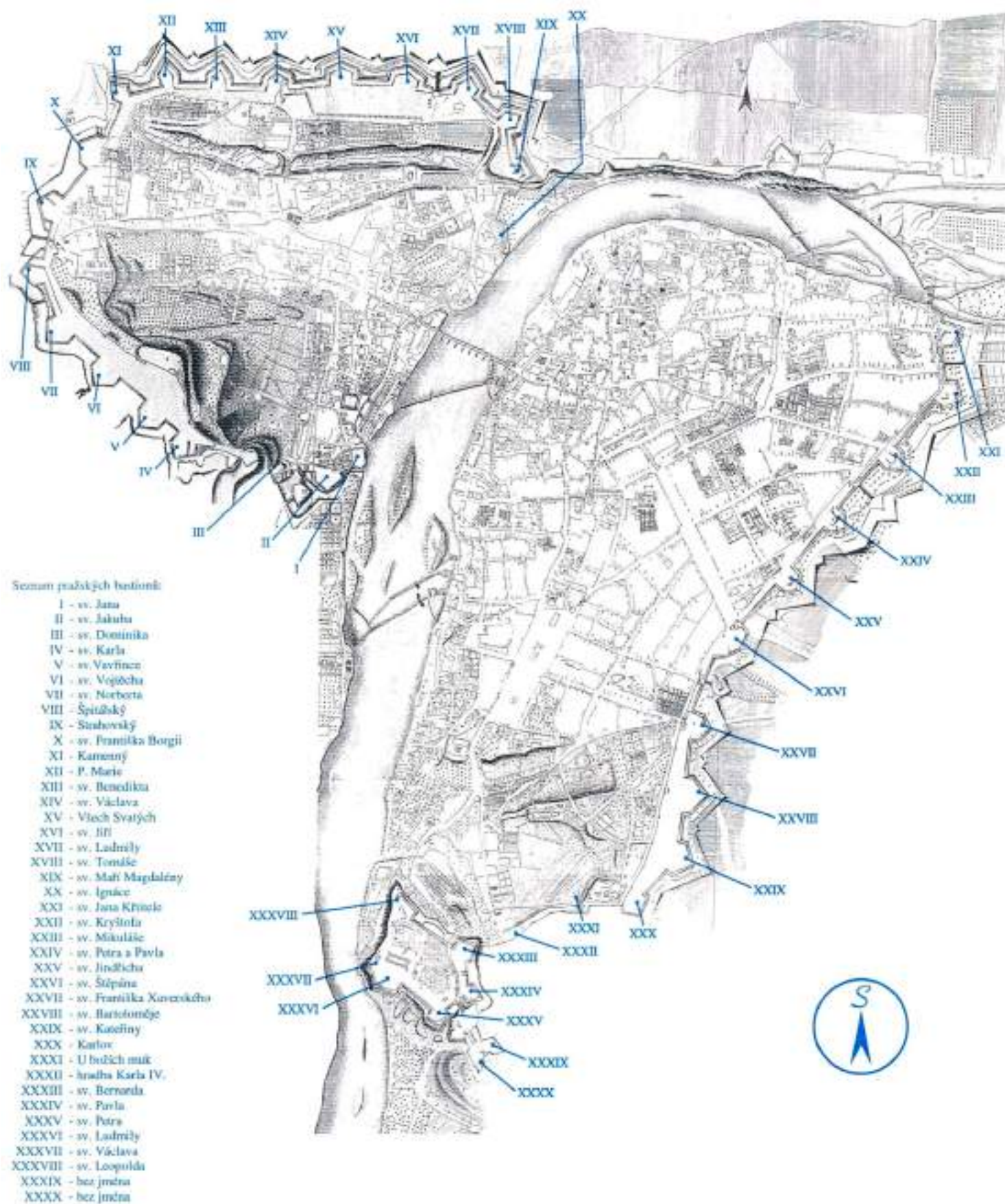
//06 schéma bastionového opevnění

Bastion nebo bašta je část hradební zdi nebo náspu, která vystupuje ven z opevnění. Účelem bašty je získat přehled nad úpatím hradby a příkopem, který opevnění obklopuje. Původní středověké bašty mají pravděpodobný původ u husitů, čemuž napovídá například opevnění Tábora. Velké změny přinesl rozmach střelného prachu a děl, který změnil požadavky na opevnění. Za první dílo tohoto typu se považuje San Michelova soustava opevnění ve Veroně. Dalším inovátorem byl francouzský stavitel Vauben, jehož zásady pro stavbu pevností nebyly překonány dodnes. Existovaly i jiné školy obrany, např. holandská a německá, které však nebyly při budování pražského opevnění reflektovány. Bašty bývaly plné a zavezené zeminou nebo také duté. Duté bastiony, se kterými se výjimečně setkáváme i v Praze byly určeny ke skladování zásob a shromažďování obránců. Bastion má tvar pětiúhelníkového půdorysu opsaného kolem bráněného místa.

//07 Zobrazení mrtvých zón před čtvercovými a kruhovými věžemi a eliminace těchto zón zkosenými baštami..

BASTIONOVÉ OPEVNĚNÍ V PRAZE

Celkem tvořilo opevnění Prahy 39 bastionů, z nichž 20 bylo na levém břehu Vltavy. Bastiony měly vždy rovné boky bez ochranných uch a byly spojené kurtinami. Mocnost valu byla asi největší silnou stránkou pražského opevnění. Zemní val kurtin a bastionů měl mocnost 17-30 metrů, byl armovaný lomovým kamenem o mocnosti až 5 metrů a zděným na maltu a dále obezděn cihlami. Součástí byly také eskarpové stěny, které byly mírně odkloněny od kolmice směrem do nitra pevnosti, aby snižovaly účinky nárazů dělových koulí. Eskarpová stěna byla u Malé Strany provedena do výšky 6,5 metru. Nároží byly zpevněny bosáží z pískovce, který byl použit také na římsách eskarpových stěn. Bastiony byly mezi sebou vzdálené přibližně 200 až 300 metrů, což odpovídalo efektivnímu dostřelu tehdejších palných zbraní.

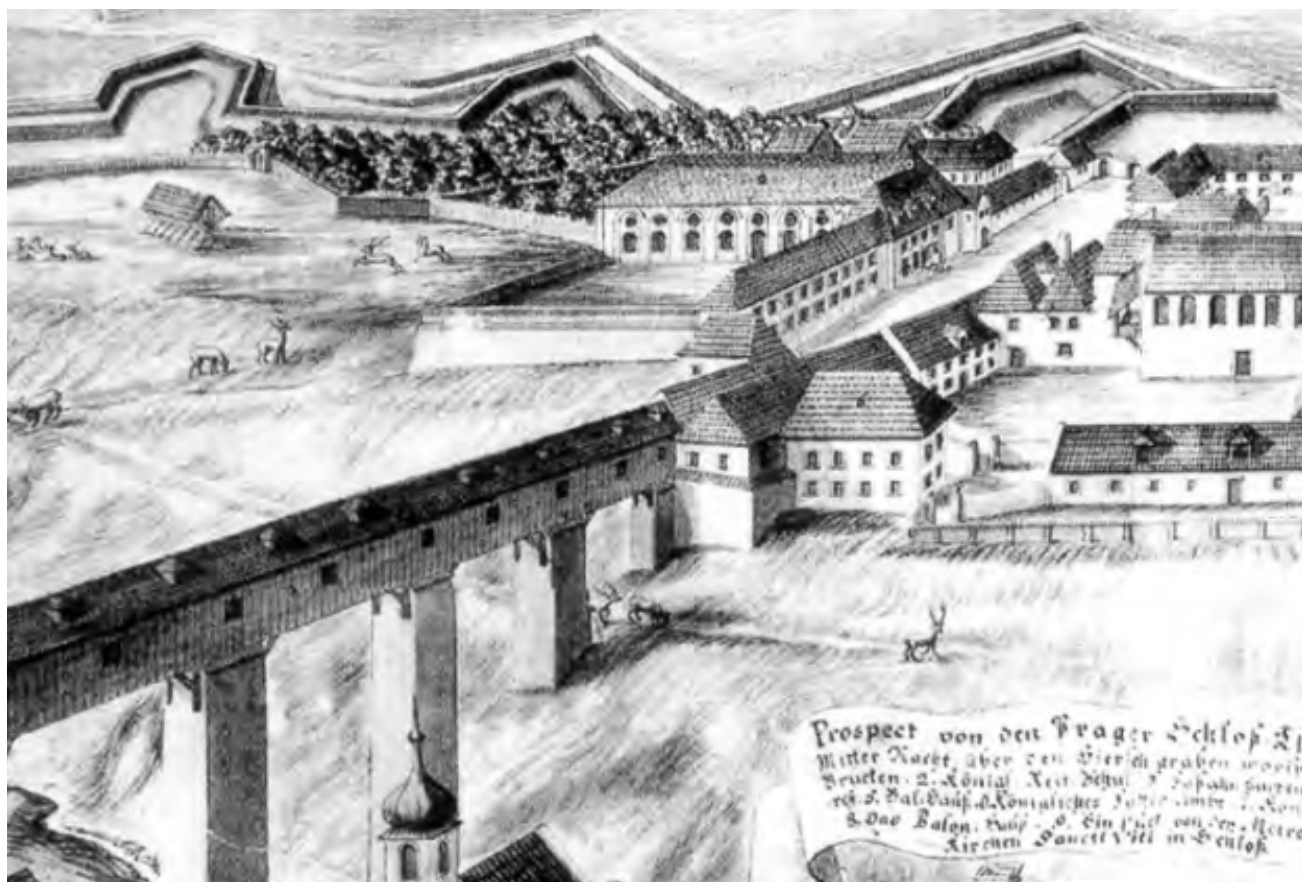
Jednotlivé bastiony byly očíslovány. Číslování začínalo na Malé Straně a pokračovalo okolo Hradčan zpět k Vltavě. Kromě formálního číslování se pro jednotlivé bastiony vžila také další označení, bastion XII – Mariánská bašta (podle kaple, která zde byla postavena a později zbořena na konci 18. stol.), XIII – bašta sv. Václava, XIV bašta sv. Benedikta. Mariánská kaple dala jméno celé této části opevnění, které bylo označováno jako Mariánské hrady.

Přestože bylo provedení opevnění nesmírně nákladné, mělo opravdu značné množství chyb. Prvním problémem bylo, že bylo budováno relativně brzy a bylo inspirováno staroitalskou školou opevňování, která byla brzy překonána. To souviselo s tím, že v rakouských zemích tou dobou neexistovala jakákoli vojenská inženýrská škola, která by přijímala nové teoretické myšlenky ze zahraničí, nebo přicházela s vlastními. Stavitelé tak k novým poznatkům jednoduše nepřihlíželi, čímž došlo například k tomu, že bastiony byla napojeny na kurtiny pod úhlem 90 stupňů, což bylo považováno spíše za chybu. Bastionové opevnění také často nemělo předsazené valy, takže bylo možné je ostřelovat i z velké dálky. To souviselo s nejzásadnějším problémem, tedy špatně navrženým celkovým opevněním. To způsobilo, že opevnění mělo naproti sobě nechráněné kopce, které mohl potenciální nepřítel bez problému obsadit a opevnění ostřelovat. Jediná dobře situovaná citadela byla na Vyšehradě, odkud se ale dala krýt pouze část Nového Města a zbytek Prahy byl defacto nechráněný. S přihlédnutím ke špatně vycvičené posádce, která se často skládala z miličních oddílů měšťanů, kteří nebyli schopni zabránit například překonání hradeb pouhým žebříkem, lze říci, že opevnění nemělo téměř žádnou strategickou hodnotu. Dalším problémem bylo shromažďování a skladování zásob pro obyvatelstvo, které nebylo příliš promyšlené. Že se tedy podařilo Prahu za chatrnými hradbami ubránit například proti Švédům roku 1648, lze přisuzovat pouze silné morálce obránců, případně početní převaze posil armády jako v roce 1757 při obléhání Prusy.

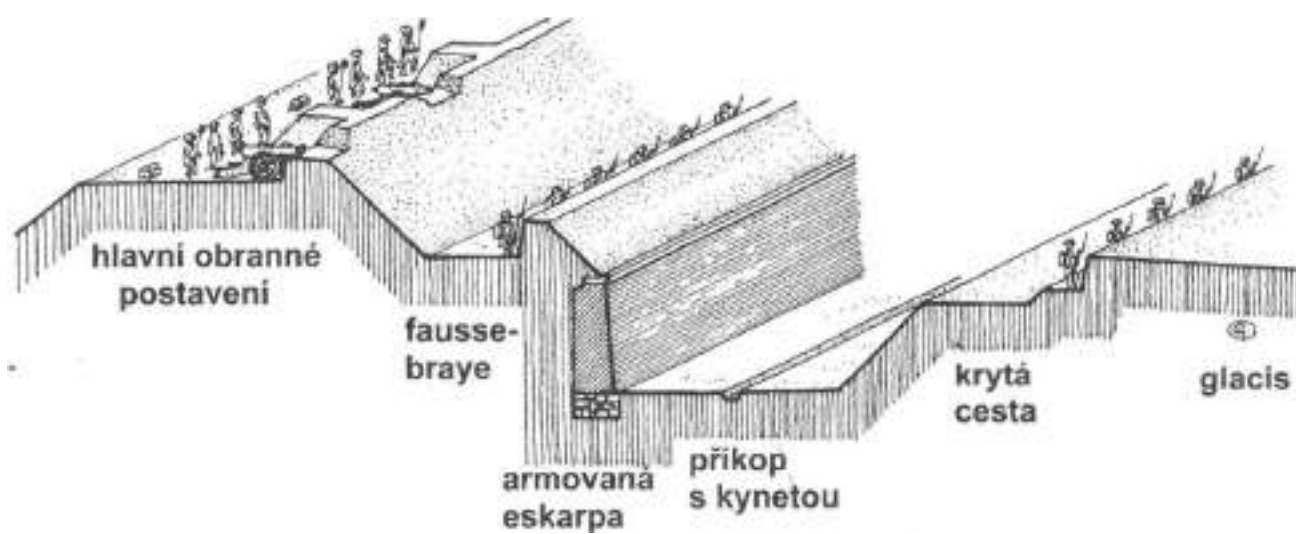
Od doby zrušení pevnostního statutu Prahy Marií Terezií měly pražské bastiony střídavě i civilní funkce, dobové zdroje se zmiňují o mlékárnách, sanytrovnách, ale i o obytných domech se zahradami nebo dokonce kolotočích. Případné boje se od té doby vedly převážně mimo Prahu.

//08 celkový plán zachycující částí pražského bastionového opevnění bez ohledu na dobu jejich vzniku

//10 Pohled z věže Svatovítské katedrály (J.J.Dietzler, 1742)

//09 schématický průřez pražským opevněním v prostoru Mariánských hradeb (kresba O. Gregar)

MARIÁNSKÉ HRADBY

Roku 1901 byly odkoupeny od vojenského eráru i Mariánské hradby, tedy konkrétně plochy na 18. a 19. bastionu. Záslouhou konzervátora Heraina byla zachována Písecká brána, která byla už dlouhou dobu určena k likvidaci. Některé bastiony zmizely úplně, stejně jako kurtiny mezi nimi a dochovalo se pouze předsunuté nízké opevnění. V letech 1910-1914 na těchto bastionech vznikala výjimečná zástavba ve stylu geometrické moderny, kubismu a pozdního romantismu. Autory těchto staveb jsou architekti jako Kotěra, Gočár, Králíček a sochař František Bílek. Jedná se o zástavbu zahradního města u ulic Na Baště sv. Jiří, Na Baště sv. Ludmily a Na Baště sv. Tomáše (Bastiony XVI, XVII, XVIII). Tak na těchto izolovaných ostrůvcích utopie vznikly jedny z nejdražších adres v Praze.

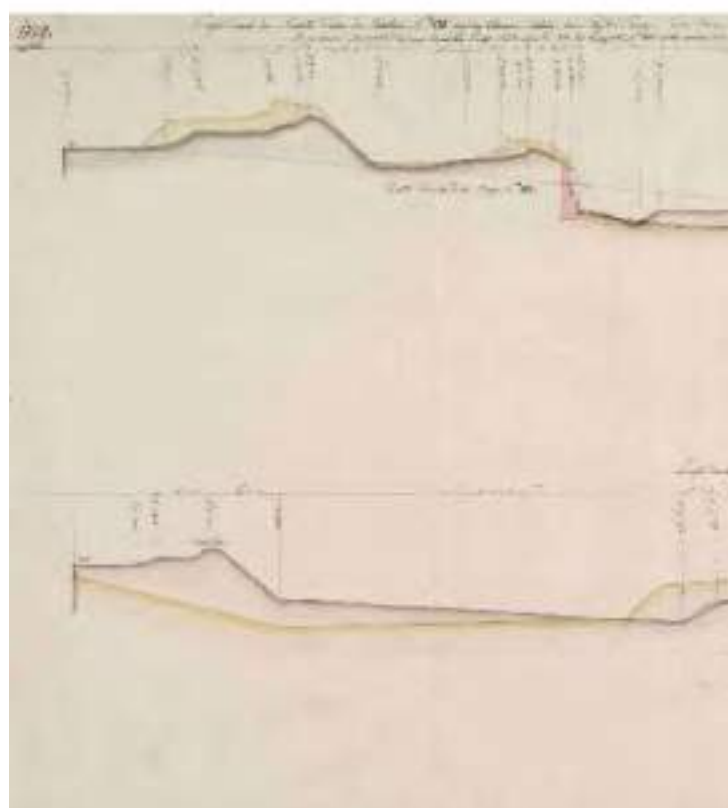
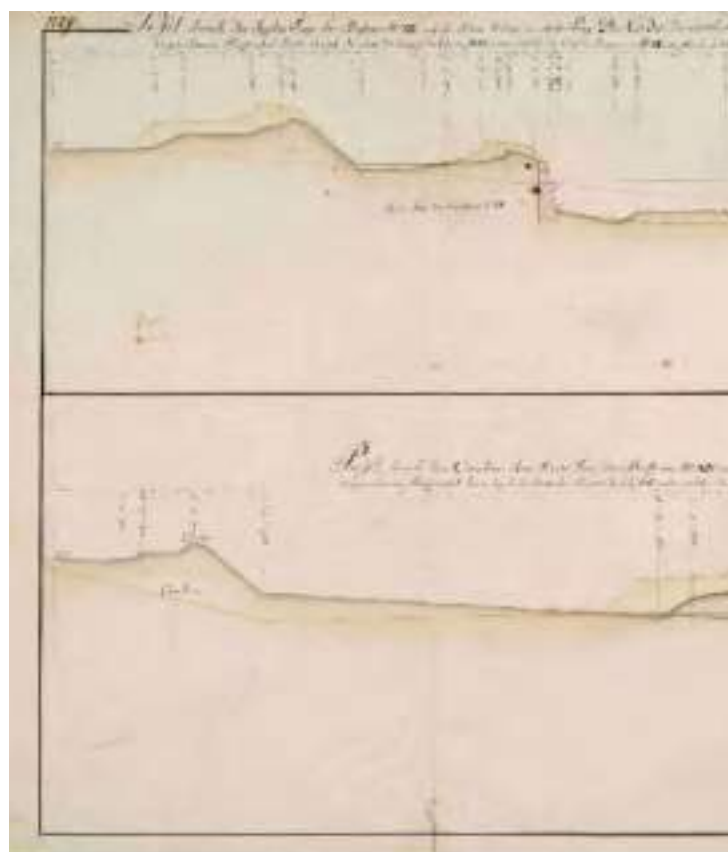
V místech kurtiny a částí bastionů XI a XII bylo opevnění zbouráno kvůli předpokládané trati nových komunikací. Dnes se zde nachází park Charlotty Masarykové a je typickou ukázkou parku na někdejší opevnění. Blokovaná zástavba v okolí Hradčanské probíhala mezi lety 1910-1938 a je dílem Aloise Dryáka a jeho současníků.

Kramářova vila zabírá jeden celý bastion XIX. Karel Kramář ji zde nechal vybudovat v roce 1911 pro svou ruskou manželku a byl v návrhu tak velkorysý, že musela městská rada návrh značně usměrnit, aby vyvýšená budova nenarušovala panorama Hradu. Grandiózní Kramářova vila o rozloze 700m² je dílem vídeňského architekta Ohmanna.

Dalším výjimečným počinem je Bílkova vila, která má symbolizovat léto, zatímco její sousední (Procházkova) vila podzim. Bílkova vila je prvním domem s plochou střechou v Praze.

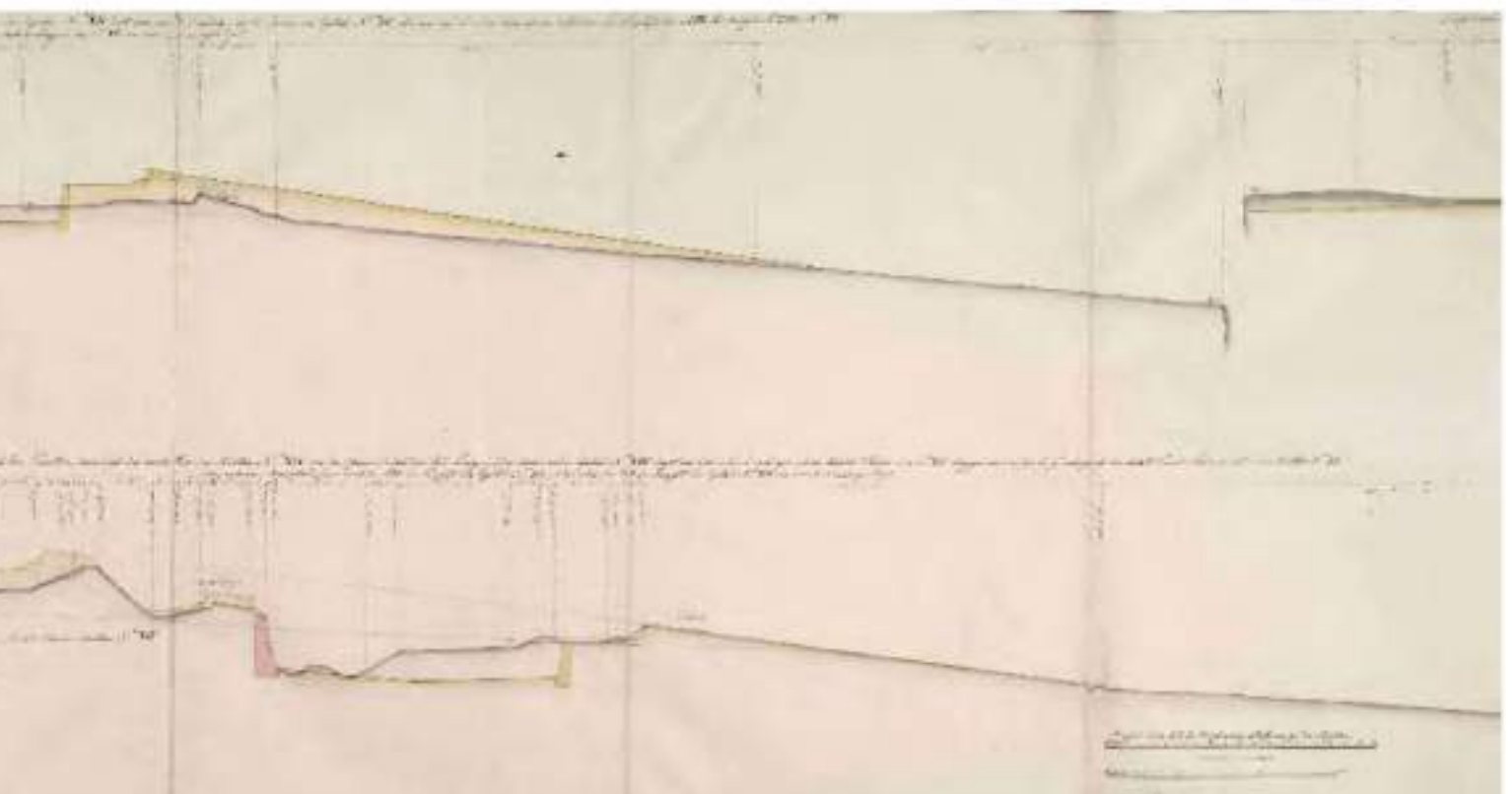
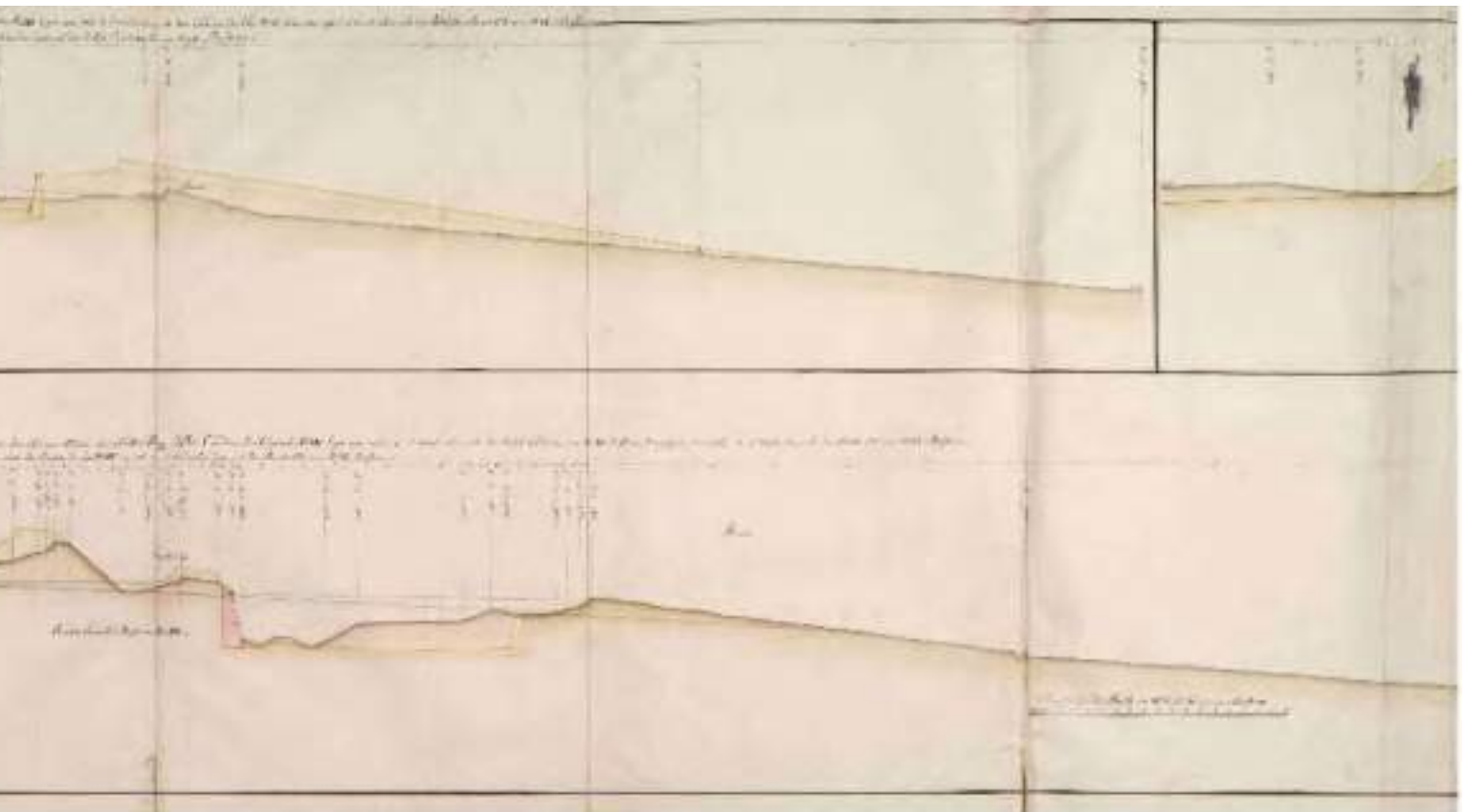
Od konce devatenáctého století se v hradbním pásmu Mariánských hradeb nebo poblíž pásma nacházelo také několik institucí. Na místě zbouraných hradeb a poloviny bastionu XIV vznikla například Kadetní škola, později prvorepublikové Ministerstvo spravedlnosti a nynější Ministerstvo obrany, a pod pásmem městský sirotčinec, nyní Ministerstvo kultury a od 30. let také Národní archiv.

U eskarpy kurtiny X-XI a levého boku bastionu XI se nacházel dělostřelecký hřbitov, který byl roku 1906 zrušen, dodnes jsou však ještě patrné jeho zbytky. U fausse-braye bastionu XII vystupuje do prostoru křižovatky Jelení a U Brusnice část boku, která ale nerespektuje původní tvar. Vysoký val byl dávno odstraněn kvůli předpokládané nové komunikaci. Bastion XIII má naopak kompletně dochované fausse-braye a je nově doarmován cihlami a na jeho zemním valu se dlouhou dobu nacházelo sportovní hřiště, které je dnes zpustlé. Vzhledem k blízkosti budovy Ministerstva obrany není běžně dostupný. Po dochovaných kurtinách XII-XIII a XIII-XIV vede tramvajová trať. Ulice U Prašného mostu prolomila pravý líc bastionu, který zmizel stejně jako celý bastion XV a kurtina mezi nimi, kde vznikla Kadetní škola. Pro srovnání – věže z opevnění byly přeměněny k jiným účelům, mnohé například dodnes slouží pro soukromé bydlení.

//11 Profily bastionů XII, XIII, XIV

DOBOVÁ DOKUMENTACE

//12 Podrobný plán pražského opevnění (výřez), 1842

01

Bastion I - Bastion sv. Jana

Bastion II - Bastion sv. Jakuba

HISTORICKÉ MAPOVÁNÍ

Bastion III - Bastion sv. Dominika

Bastion IV - Bastion sv. Karla

01

Bastion V - Bastion sv. Vavřince

Bastion VI - Bastion sv. Vojtěcha

HISTORICKÉ MAPOVÁNÍ

Bastion VII - Bastion sv. Norberta

Bastion VIII - Bastion Špitálský

01

Bastion IX - Bastion Strahovský

Bastion X - sv. Františka Borgii

HISTORICKÉ MAPOVÁNÍ

Bastion XI - Bastion Kamenný

Bastion XII - Bastion Panny Marie

01

Bastion XIII - sv. Benedikta

Bastion XIV - Bastion sv. Václava

HISTORICKÉ MAPOVÁNÍ

Bastion XV - Bastion Všeck Svatykh

Bastion XVI - Bastion sv. Jiří

01

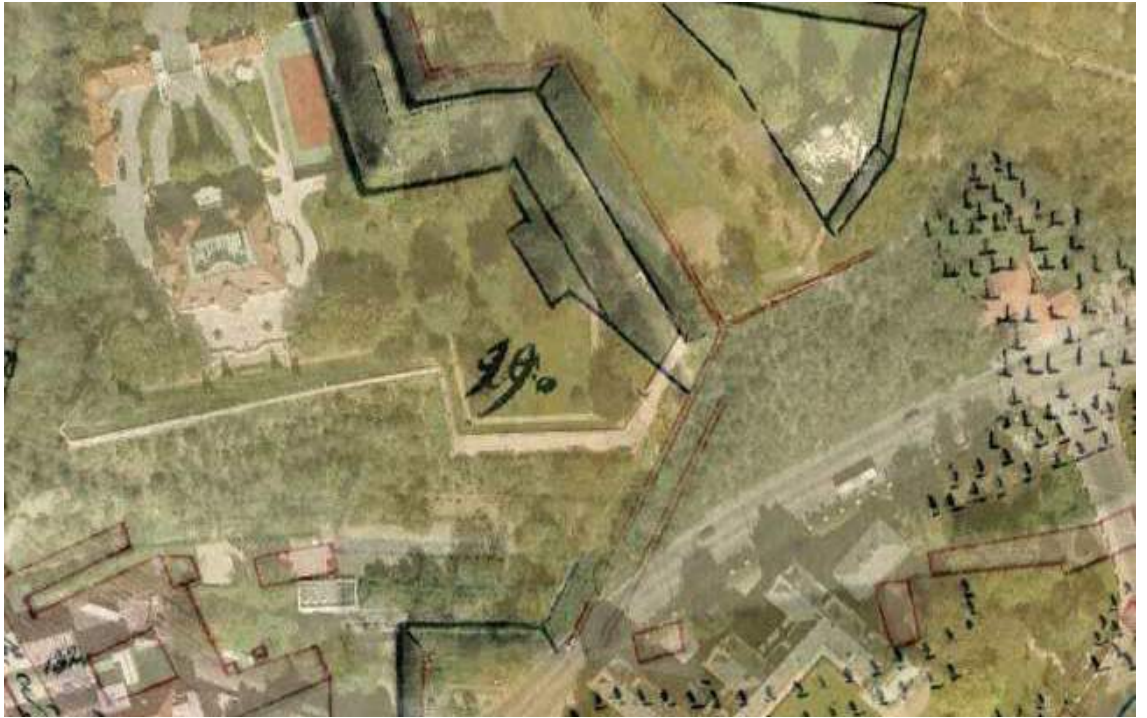
Bastion XVII - Bastion sv. Ludmily

Bastion XVIII - sv. Tomáše

HISTORICKÉ MAPOVÁNÍ

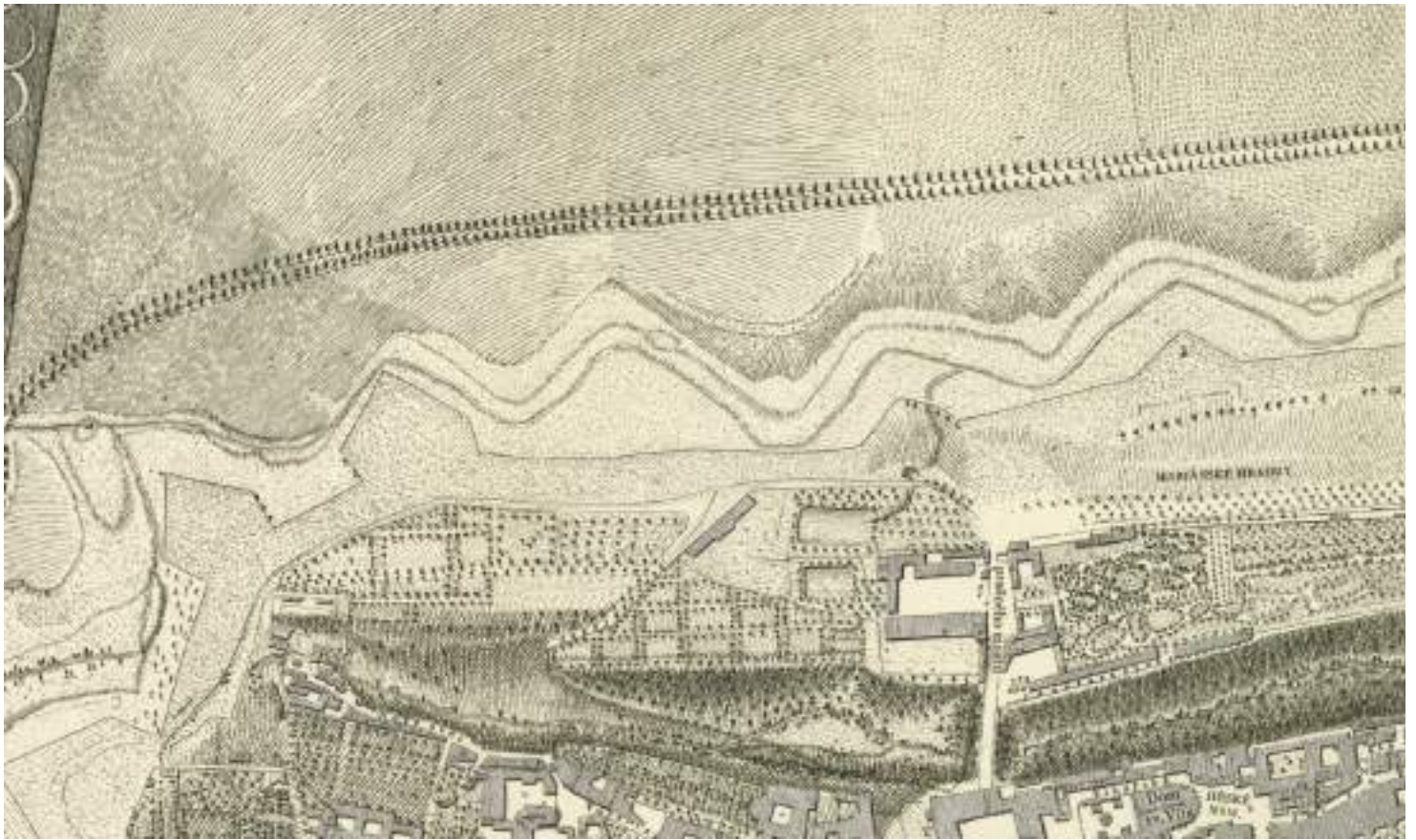

Bastion XIX - Bastion sv. Máří Magdaleny

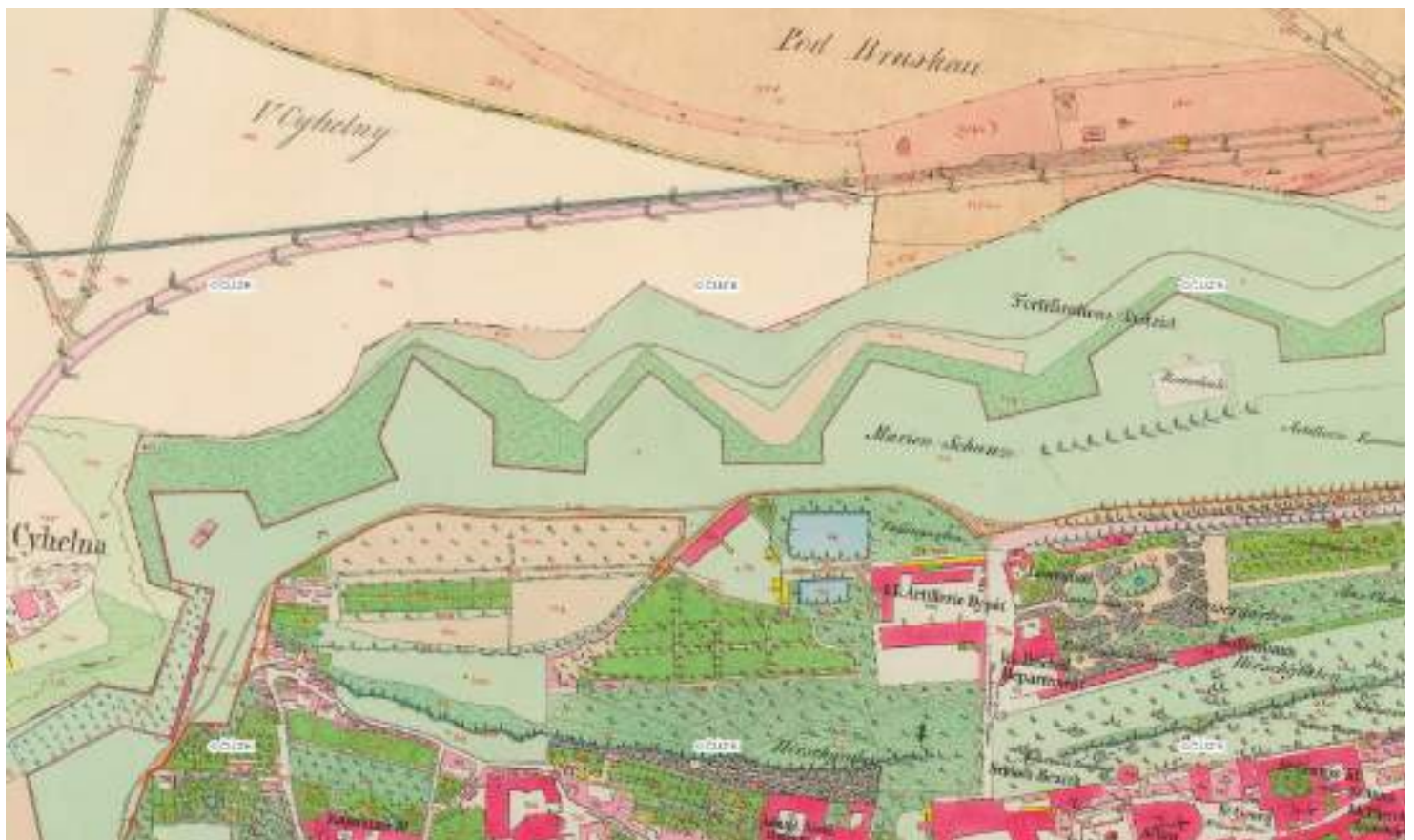

Bastion XX - Bastion sv. Ignáce

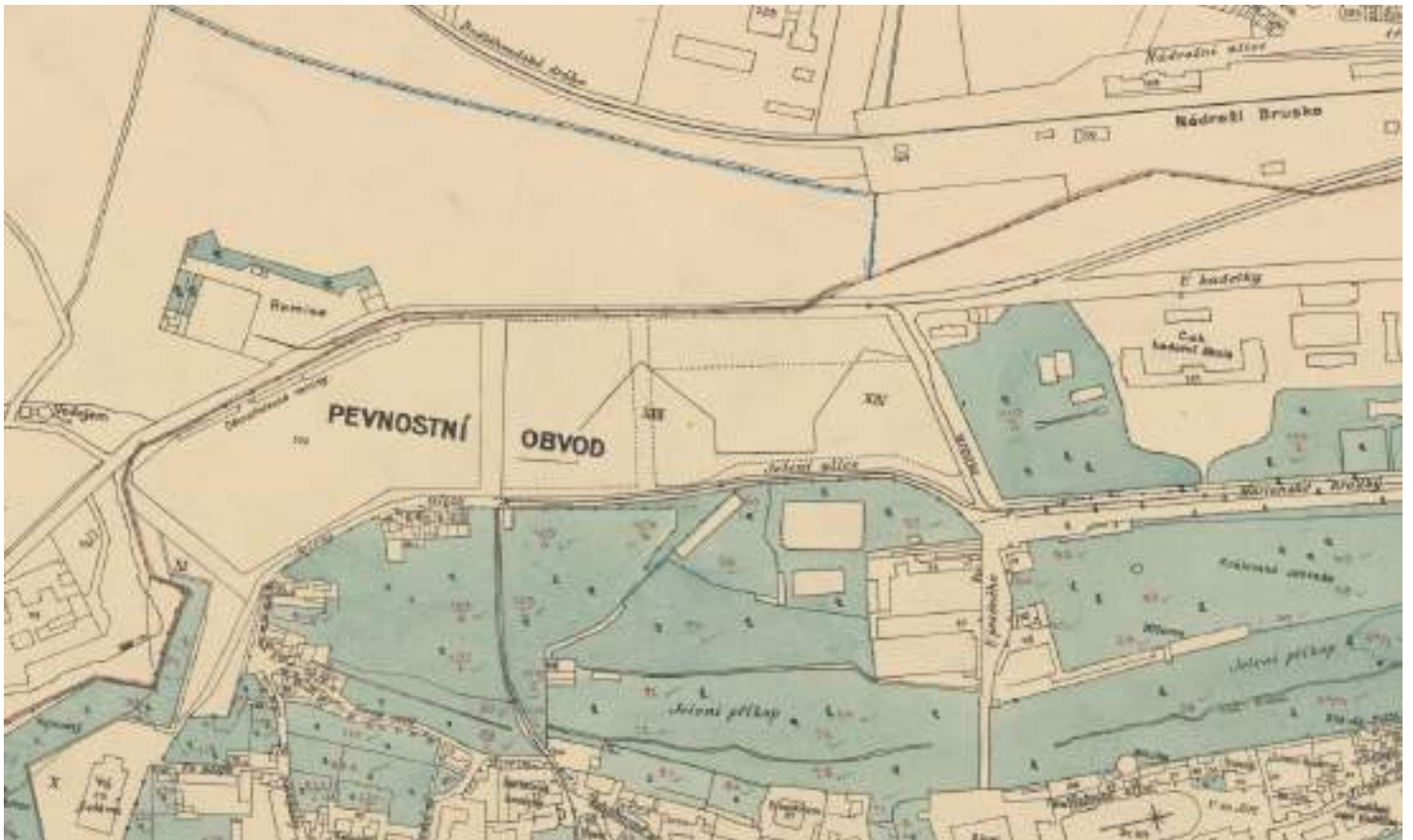
Praha 1816

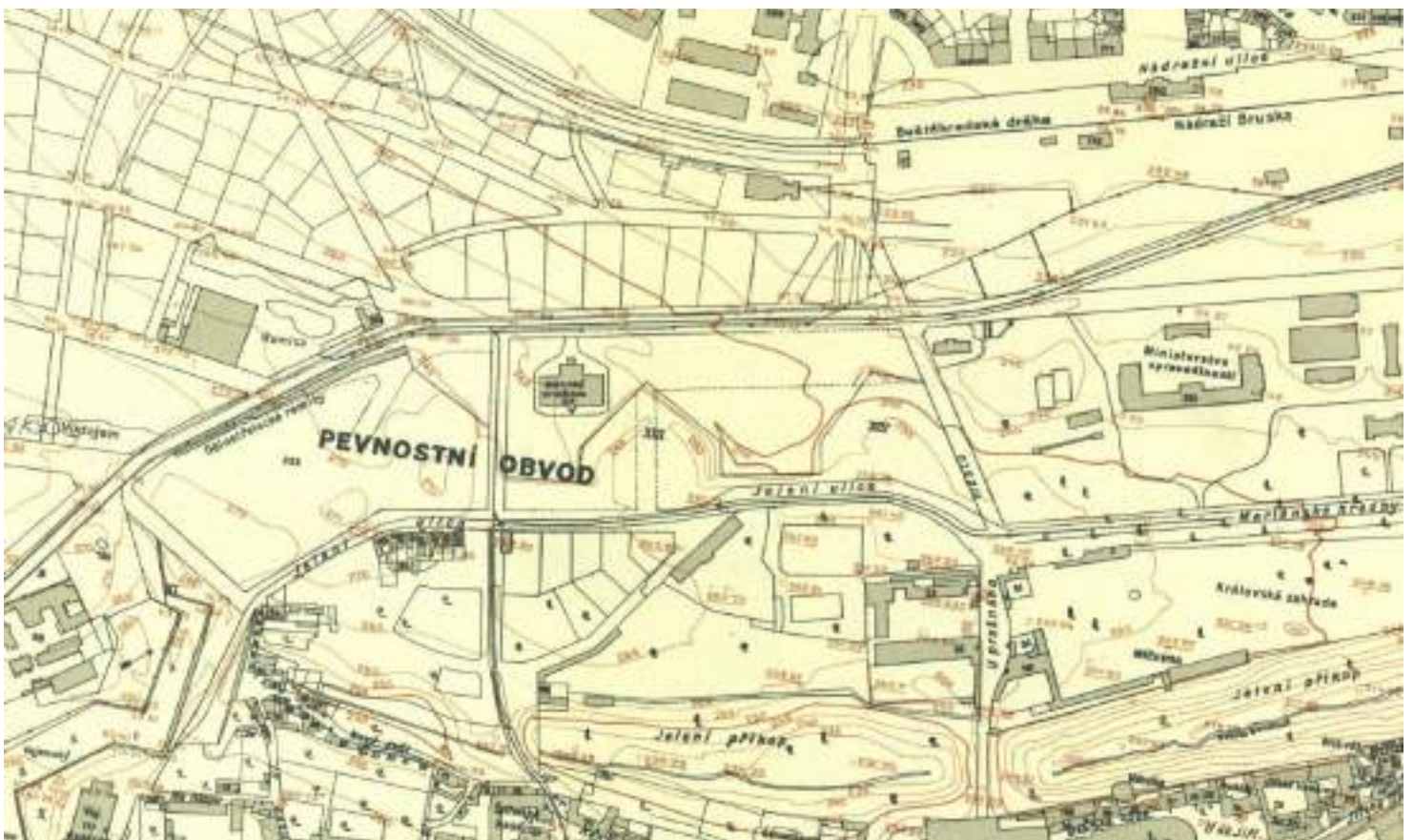
Praha 1842

HISTORICKÉ MAPOVÁNÍ

Praha 1909-1914

Praha 1920-1924

01

Praha 1945

Praha 1990

HISTORICKÉ MAPOVÁNÍ

Praha 2001

Praha 2021

02

ANALÝZA (ÚZEMÍ)

Mariánské opevnění vymezuje Hradčany ze severu. Řešené bastiony XII., XIII. a XIV. jsou jedny z nevyužitých a zároveň zachovalých bašt někdejšího prstence hradeb na levém břehu řeky. Na jejich horní úrovni, na ulici Jelení, se nachází vozovka a zatravněná tramvajová trať po straně k hradbám. Na protější straně ulice je vedena zděná stěna Lumbeho zahrady, na jejíž linii navazuje krátký pás zástavby – naproti bastionu XII. - Panny Marie.

Po výstavbě tunelu Blanka, který vede pod řešeným územím, byly mezi bastiony XIII. – sv. Benedikta a XIV. – sv. Václava vystavěny podzemní garáže, a na jejich střeše byl zrealizován park Marie Terezie. Ten je přístupný z Dejvic podchodem pod ulicí Milady Horákové, jež je páteřní komunikací pražského městského okruhu, a právě ta tvoří bariéru přístupu ze čtvrtí Dejvice a Střešovice spíše nežli hradby samotné.

Pozemky dnes patří Ministerstvu obrany a Ministerstvu kultury. Přesto jsou bastiony nevyužity (dle územního využití – bastion XII: služby komunální, zahrady a hřiště; bastion XIII: zahrady, sportovní areály; bastion IV: nevyužité plochy s nálety dřevin), jsou pokryty náletovou zelení a jsou neudržované.

Pod bastionem Panny Marie v ulici U Brusnice jsou přistavěny objekty garáží a skladů Ministerstva obrany. Z druhé strany je bastion zasypán a je na něm umístěna autoškola a parkovací plochy. Na západě na ně navazuje park Maxe Van Der Stolea. Bastion sv. Benedikta je nejvíce zachovalý ze všech tří. Přestože přímo pod bastionem vede tunel, stěny opevnění byly při jeho výstavbě zajištěny. Na bastionu jsou umístěny zahrádky, včelín a fotbalové hřiště, které je však pro veřejnost nepřístupné. Bastion sv. Václava je výrazně pozměněn vůči původnímu tvaru. Byl protnut zhruba ve třetině ulicí U Prašného mostu vedoucí k Pražskému hradu.

SOUČASNÝ STAV
KONTEXT
MÍSTO

Současná situace zobrazuje dochovanou část městských hradeb barokního opevnění a jejich historickou stopu. Na levém břehu Vltavy se zachovala významná část opevnění, pozůstatky zdí bastionů a kurtin, valy, Hladová zeď, Písecká brána. Některé bastiony úplně zanikly ve prospěch nové zástavby, případně byly transformovány. Většina zachovalých bastionů není využívána.

- I_ bastion sv. Jana
- II_ bastion sv. Jakuba
- III_ bastion sv. Dominika
- IV_ bastion sv. Karla
- V_ bastion sv. Vavřince
- VI_ bastion sv. Vojtěcha
- VII_ bastion sv. Norberta
- VIII_ bastion Špitálský
- IX_ bastion Strahovský
- X_ bastion sv. Františka Borgii
- XI_ bastion Kamenný
- XII_ bastion Panny Marie
- XIII_ bastion sv. Benedikta
- XIV_ bastion sv. Václava
- XV_ bastion Všech Svatých
- XVI_ bastion sv. Jiří
- XVII_ bastion sv. Ludmily
- XVIII_ bastion sv. Tomáše
- XIX_ bastion sv. Máří Magdalény

m 1:10 000
současná situace

SOUČASNÝ STAV

02

Typickým přístupem měst k úpravám hradebního pásu je vybudování systému městských parků a zeleně. Také kolem prstence pražských hradeb je patrné množství zelených ploch, avšak bez čitelného urbanistického záměru.

m 1:10 000
systém zeleně

SOUČASNÝ STAV

stávající hradby ———
původní hradby - - - - -

m 1:6 000
orthofoto mapa území

14°23'38.2

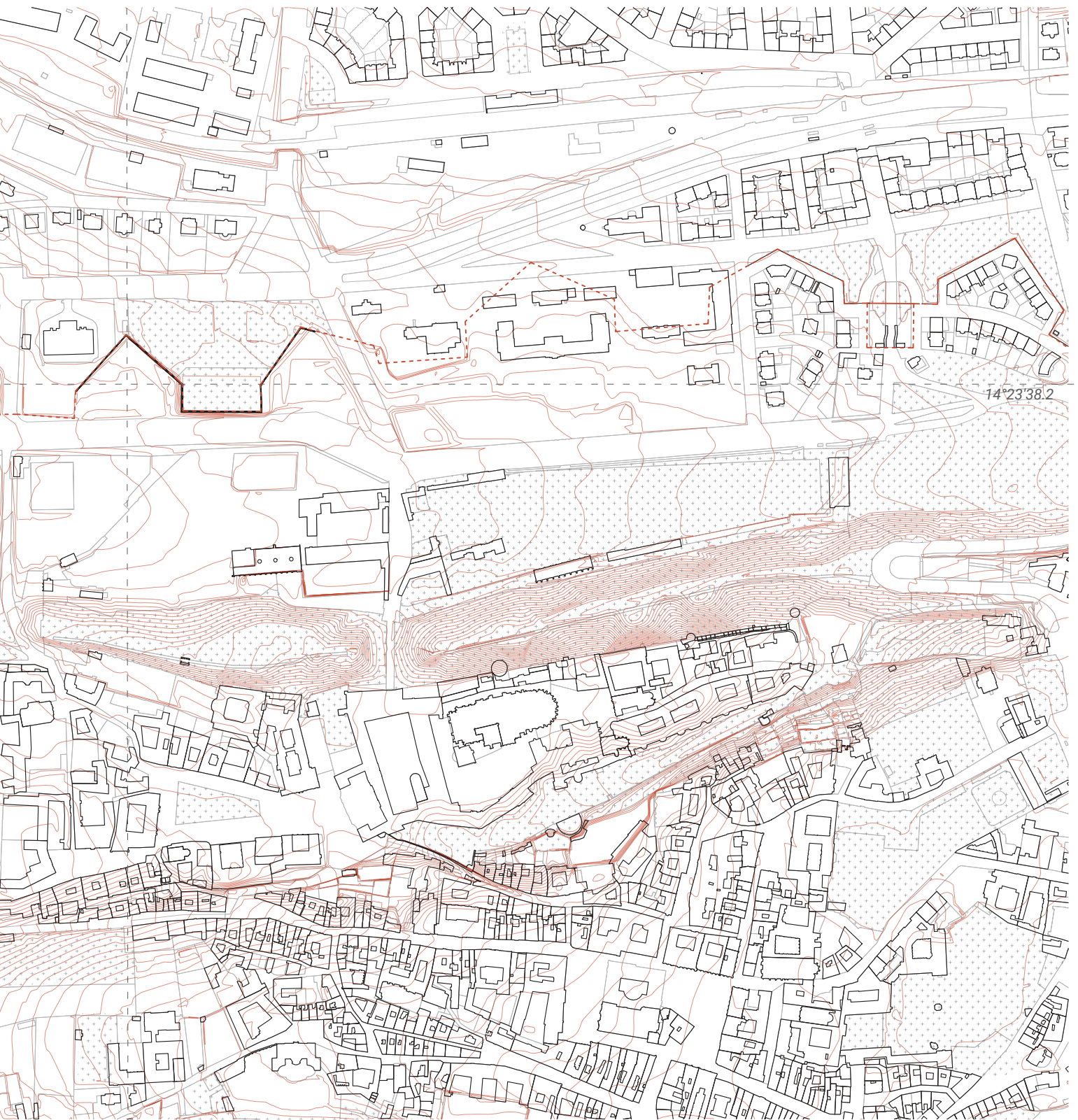
14°23'38.2

- stávající hradby ————
- původní hradby - - - - -
- vrstevnice po 1 m ————
- zelené plochy ······
- určeno parkovému prostranství |||

m 1:6 000
 morfologie, zelenomodrá infrastruktura

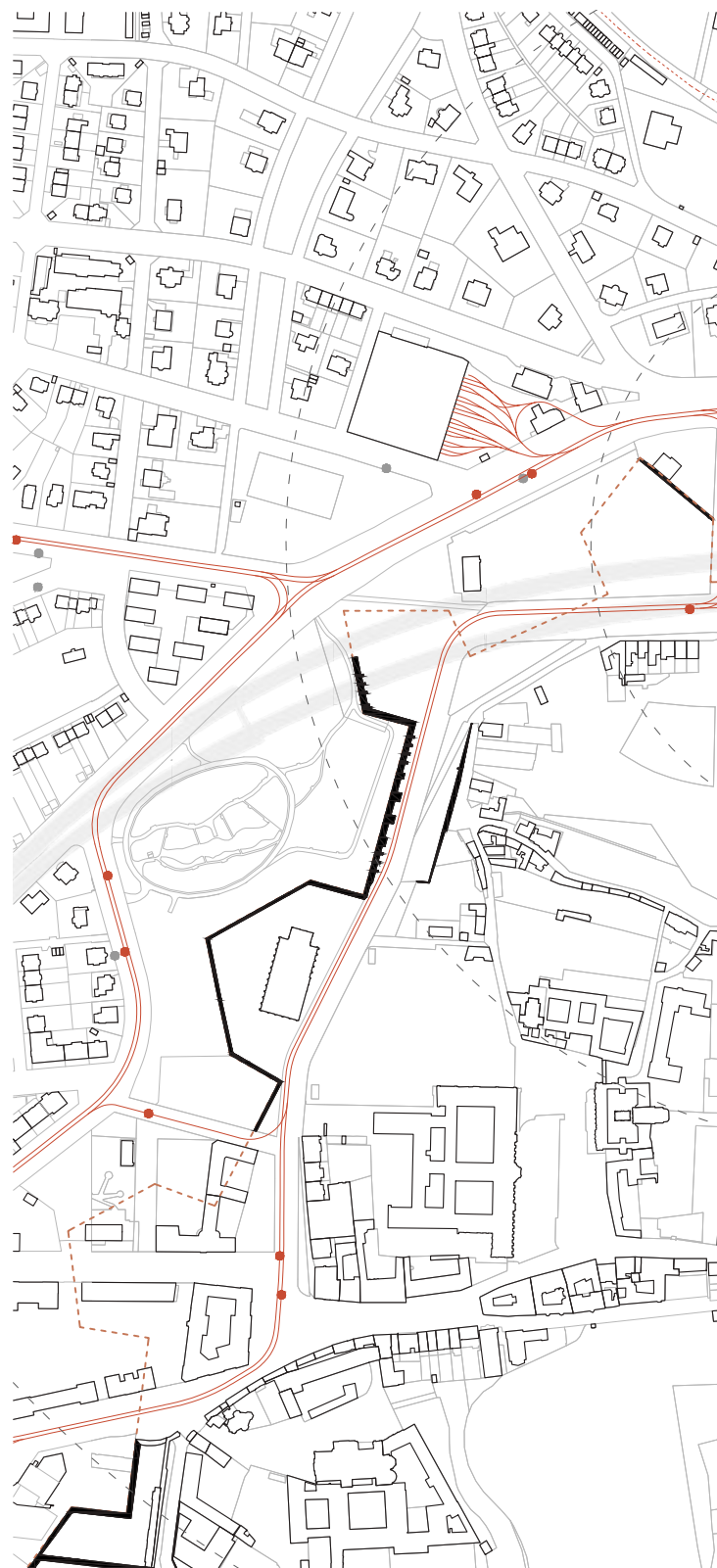

14°23'38.2

14°23'38.2

- stávající hradby —————
- původní hradby - - - - -
- tramvaj —————
- železnice - - - - -
- metro - - - - -
- tunel —————
- tramvajová zastávka ●
- autobusová zastávka ●
- vlaková zastávka ●
- zastávka metra ●

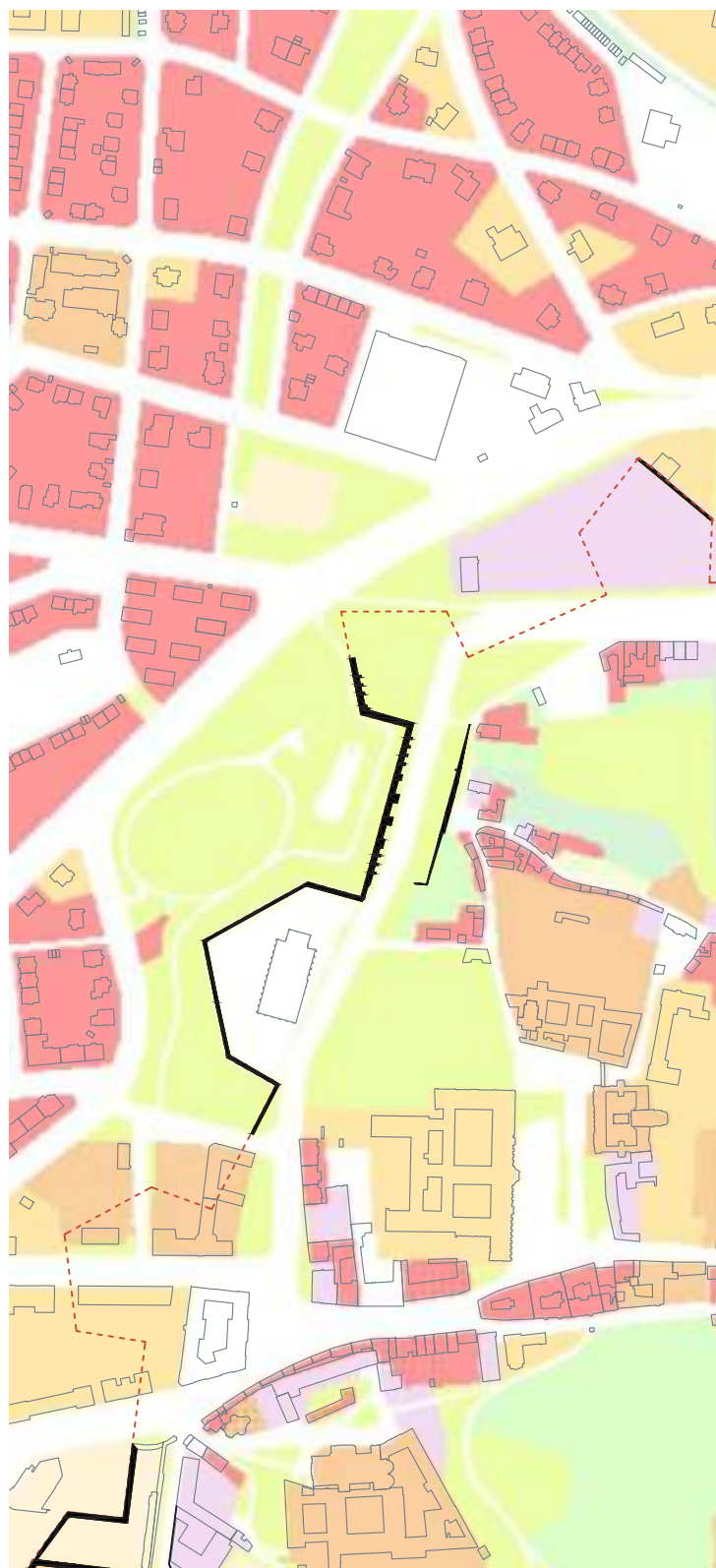

m 1:6 000
dopravní situace

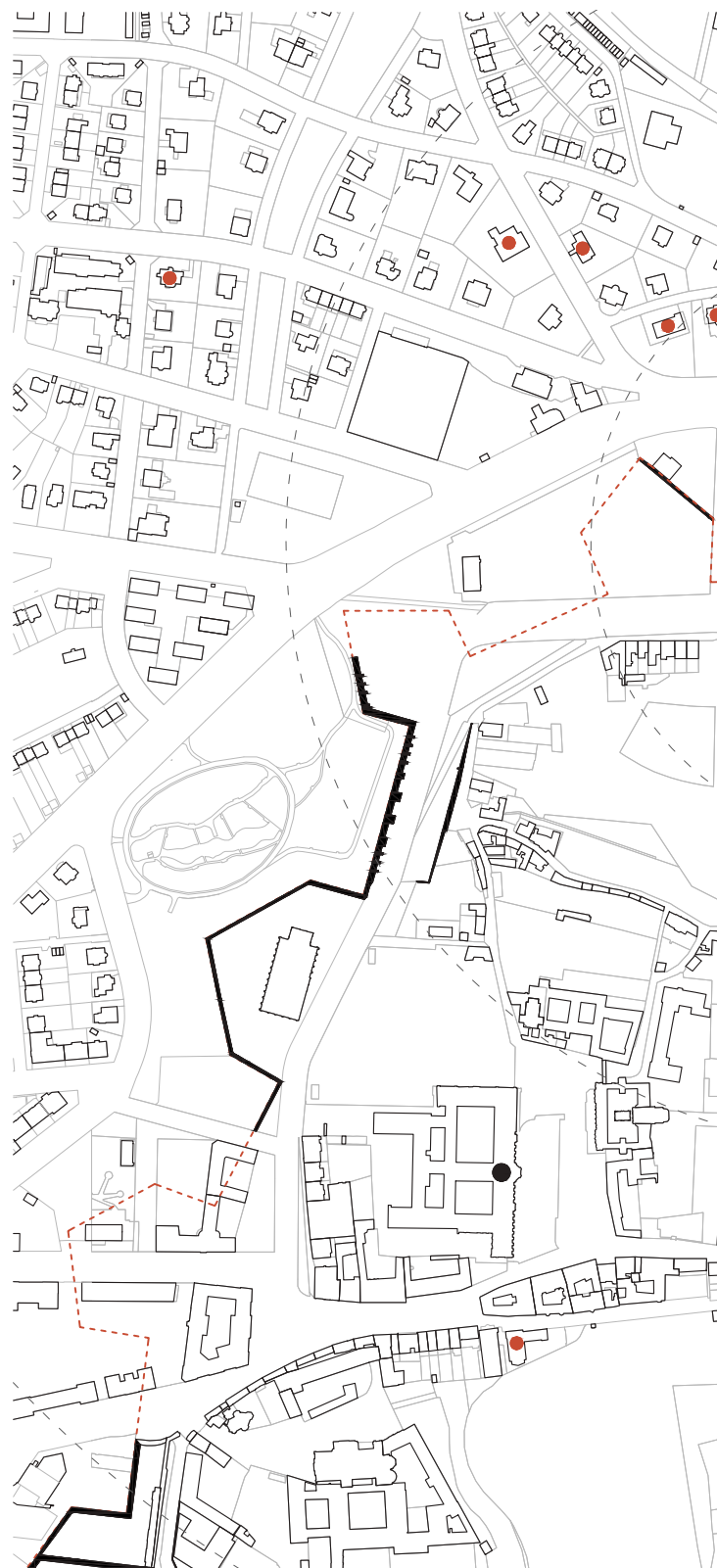
- stávající hradby ————
- původní hradby - - - - -

- BYDLENÍ
- POLYFUNKČNÍ RD A BD
- VEŘEJNÉ SLUŽBY/ zdravotní služby, bezpečnost, správa
- VEŘEJNÉ SLUŽBY/ kultura, církev, vzdělání
- POLYFUNKČNÍ VEŘEJNÉ SLUŽBY
- KOMERČNÍ SLUŽBY
- KRAJINA
- REKREACE

m 1:6 000
využití území

- stávající hradby —————
- původní hradby - - - - -
- budovy zastupitelských úřadů a úřadů mezinárodní správy ●
- budovy úřadů vlády ČR a kancelář prezidenta ●
- budovy úřadů státní správy ●

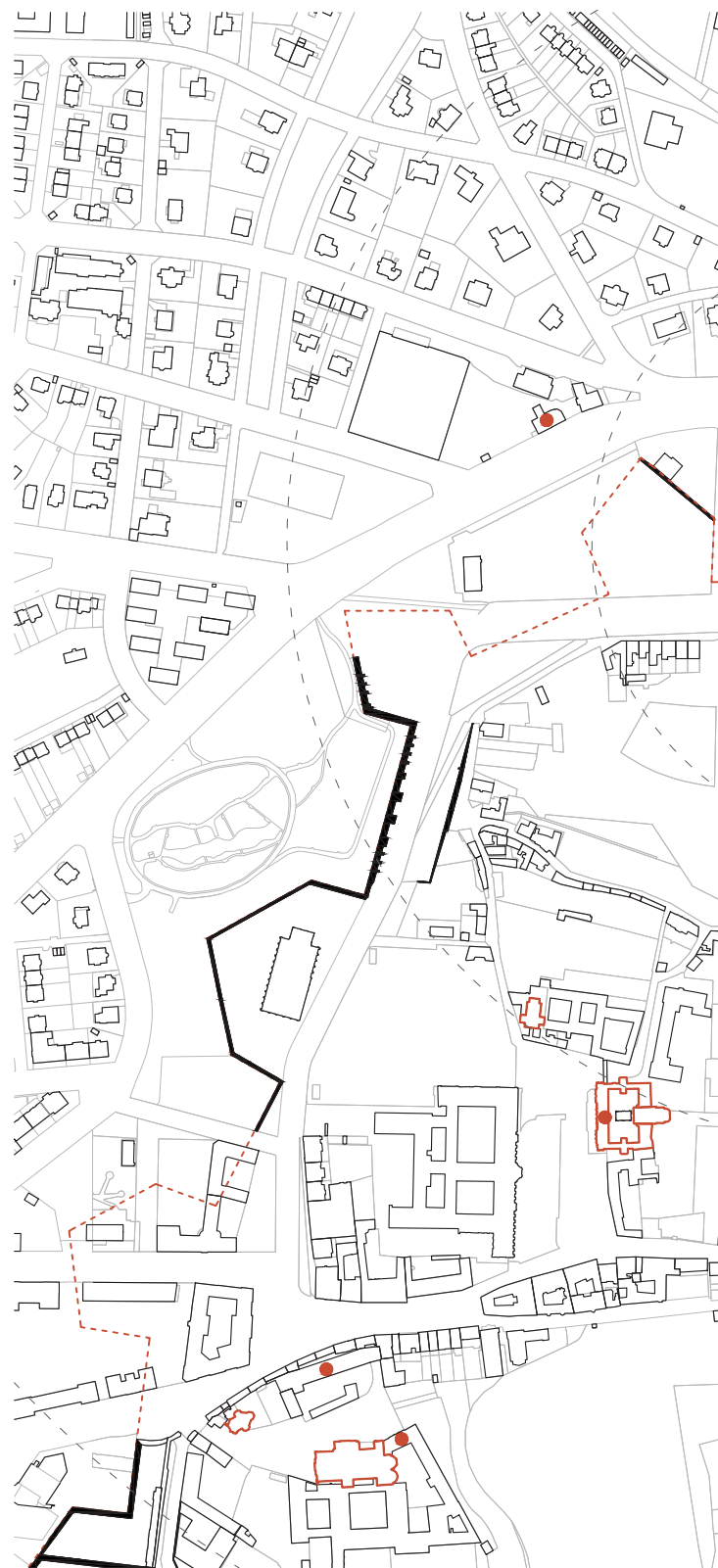

m 1:6 000
budovy státní správy

- stávající hradby ———
původní hradby - - - - -
galerie a výstavní síně ●
sakrální stavby □

m 1:6 000
galerie a sakrální stavby

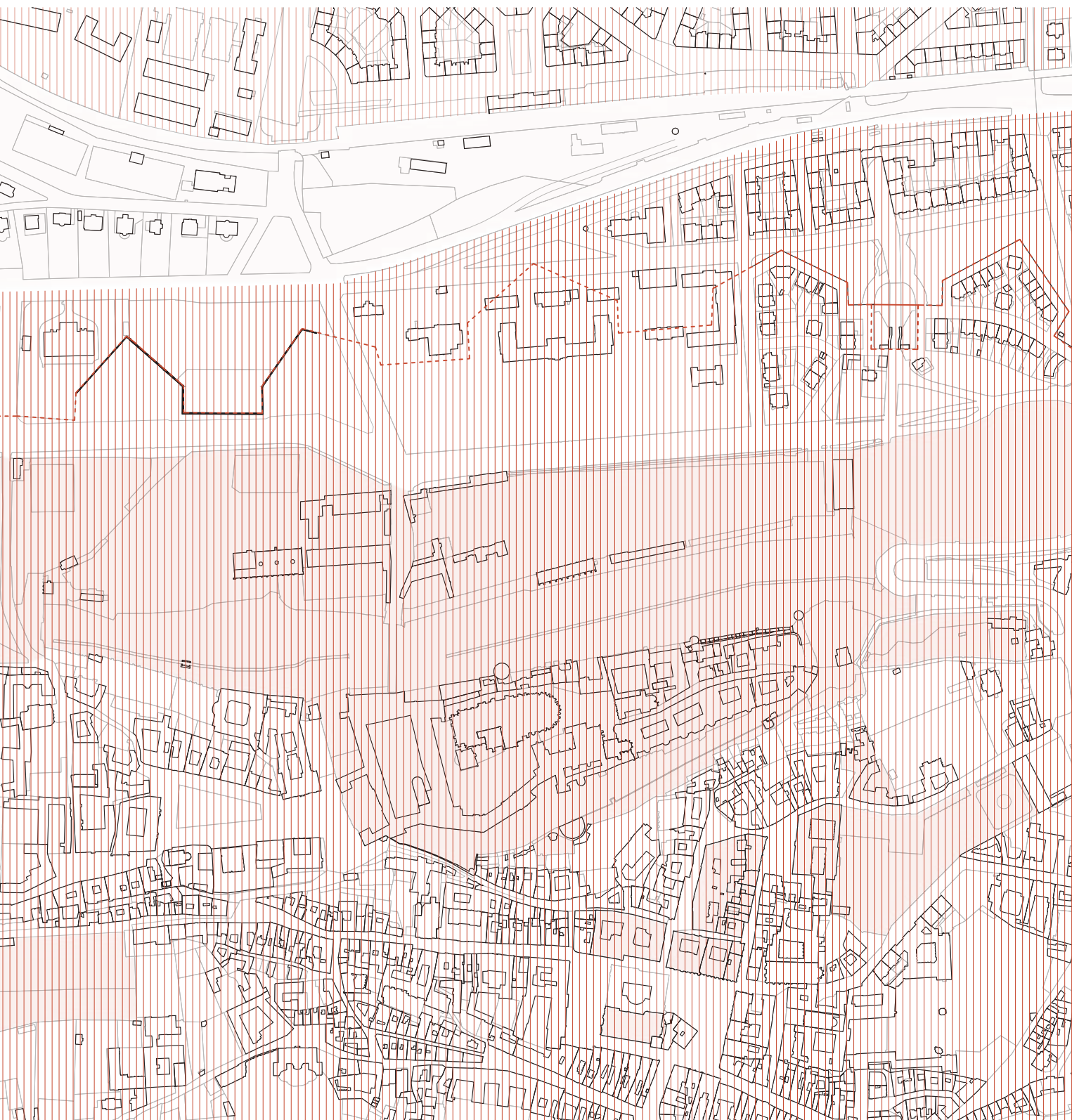

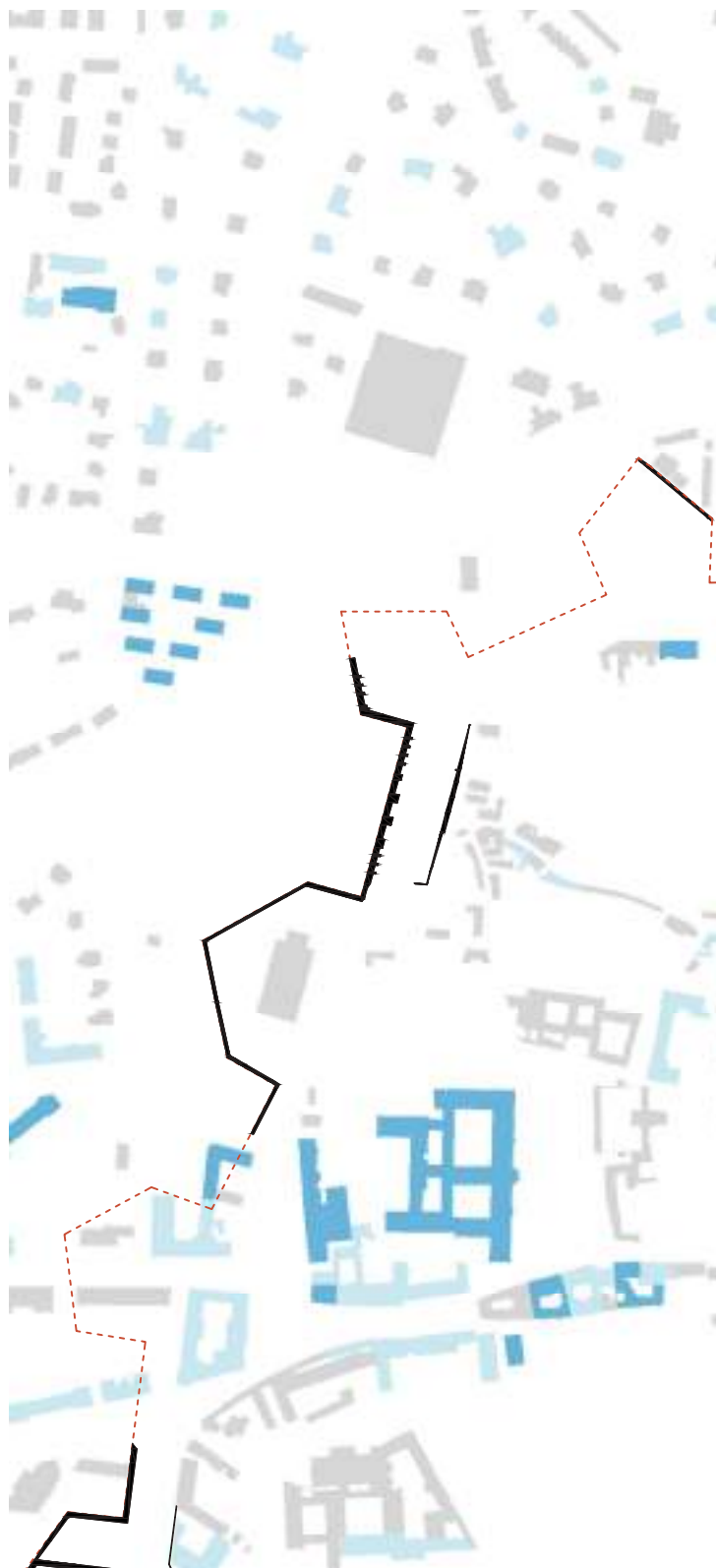
- stávající hradby ———
původní hradby - - - - -
- nemovité národní kulturní památky ■■■■■
památková rezervace |||||
památková zóna |||||
ochránné pásmo památkové rezervace ■■■■■

m 1:6 000
mapa památkové péče

- stávající hradby ————
- původní hradby - - - - -
- 1-2 NP ————
- 3 NP ————
- 4 NP ————
- 5 NP ————
- 6 NP ————

m 1:6 000
podlažnost

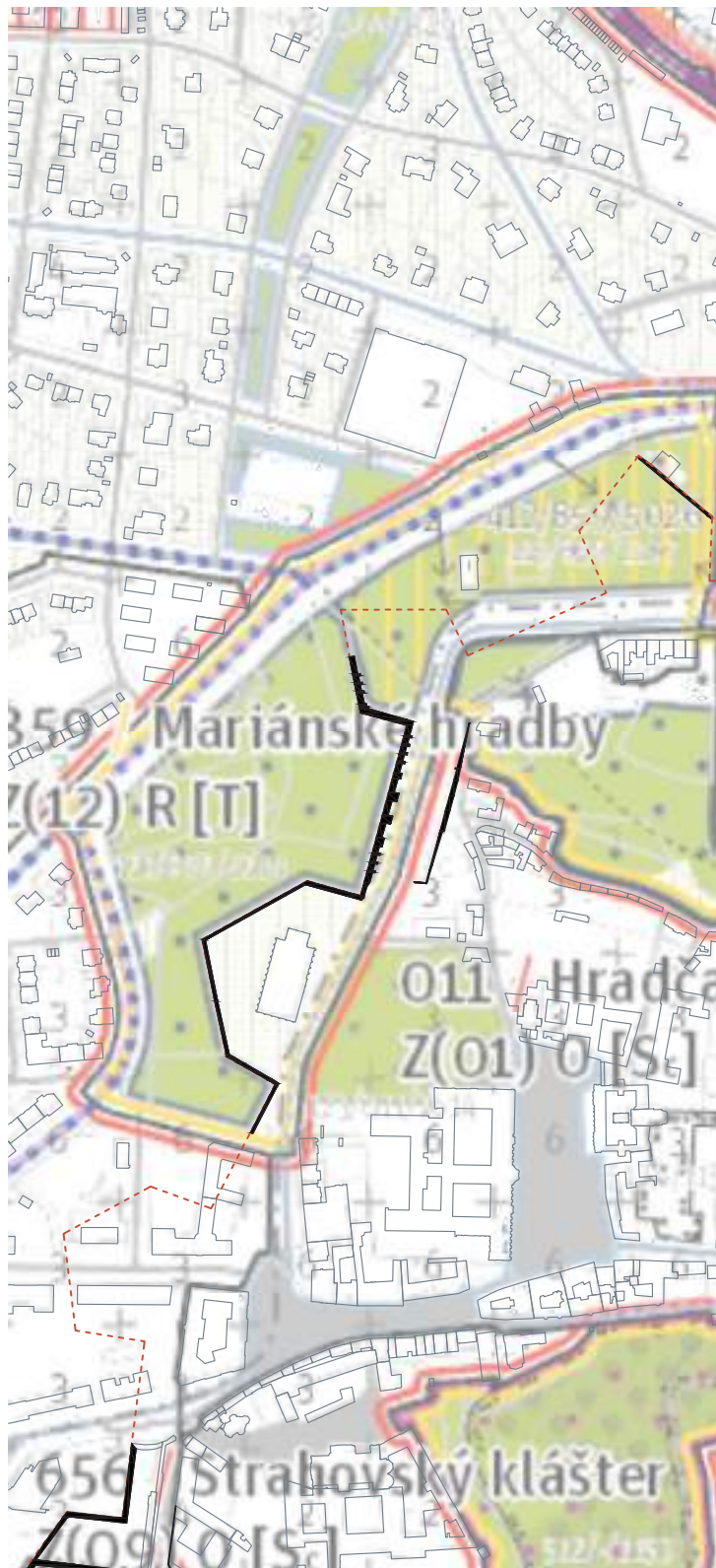
Z ZASTAVITELNOST: zastavitelná nestavební	(12) TYP STRUKTURY: parkové prostranství
/ R VYUŽITÍ ÚZEMÍ: rekreační	[T] STABILITA: transformační

859/ MARIÁNSKÉ HRADBY

CÍLOVÝ CHARAKTER LOKALITY

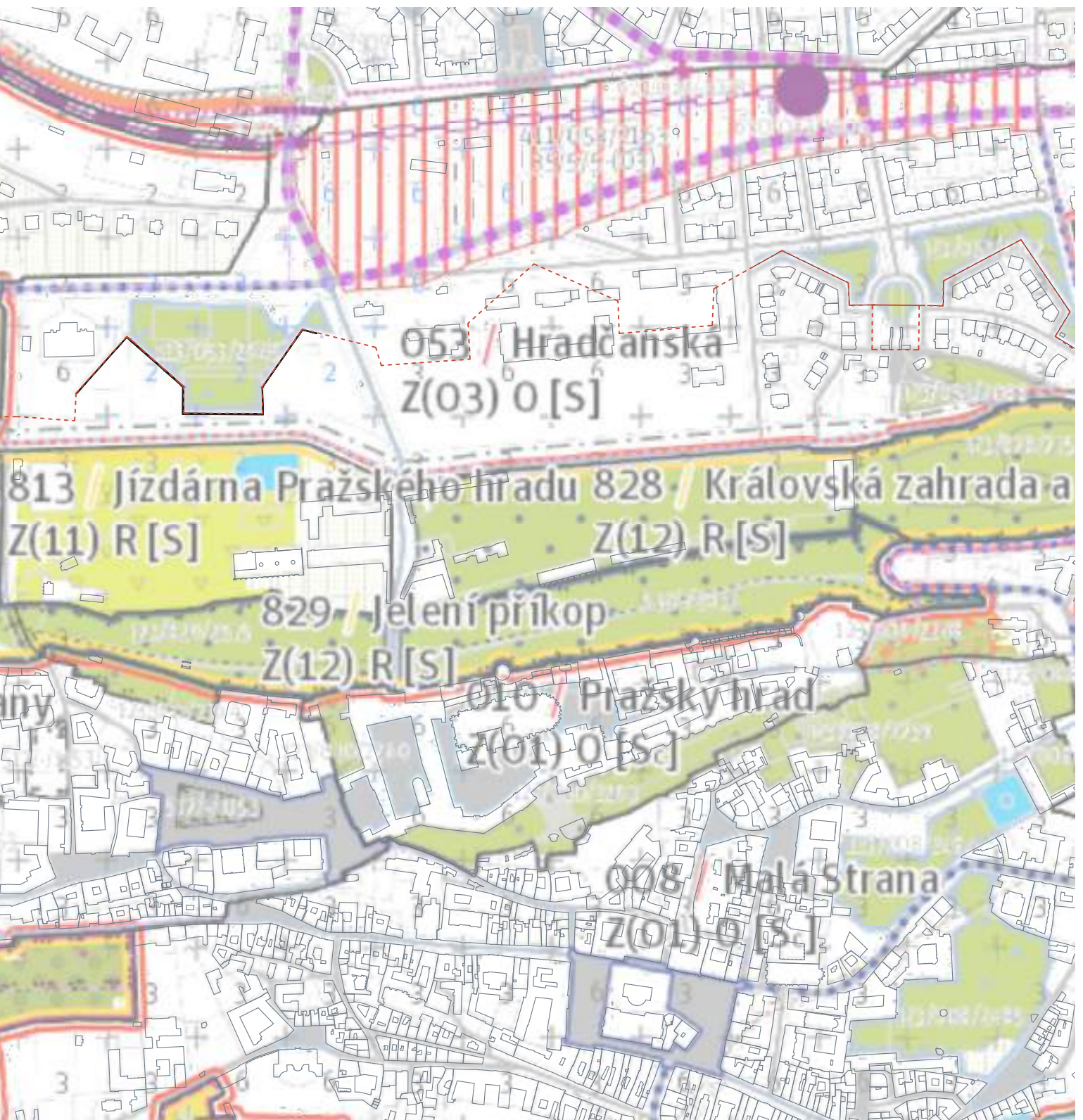
Naplnit potenciál zastavitelné nestavební, transformační, rekreační lokality Mariánské hradby se strukturou parkového prostranství.

Cílem navržených regulativů je posílit charakter a rekreační využití nově založeného parku Maxe van der Stoela (v jižní části lokality) a navrženého parku Mariánské hradby (v severní části lokality) doplněním mobiliáře a cestní sítě v návaznosti na uliční prostranství okolních lokalit a vytvořením pěšího propojení Engelova pásu a Jeleního příkopu. V parku Maxe van der Stoela se při ulici Myslbekova nachází dům se soukromou zahradou a při hranici parku bašta sv. Františka Borgii (X.).

m 1:6 000
metropolitní plán

02

- /1 Ministerstvo obrany
- /2 Park Marie Terezie
- /3 Ministerstvo kultury (kancelář)
- /4 Městská knihovna
- /5 Muzeum městské hromadné dopravy
- /6 Jízdárna pod Pohořelcem
- /7 Horní Lumbeho zahrada
- /8 Produkční skleník, Lumbeho zahrada
- /9 Jízdárna Pražského hradu
- /10 Královská zahrada
- /11 Jelení příkop

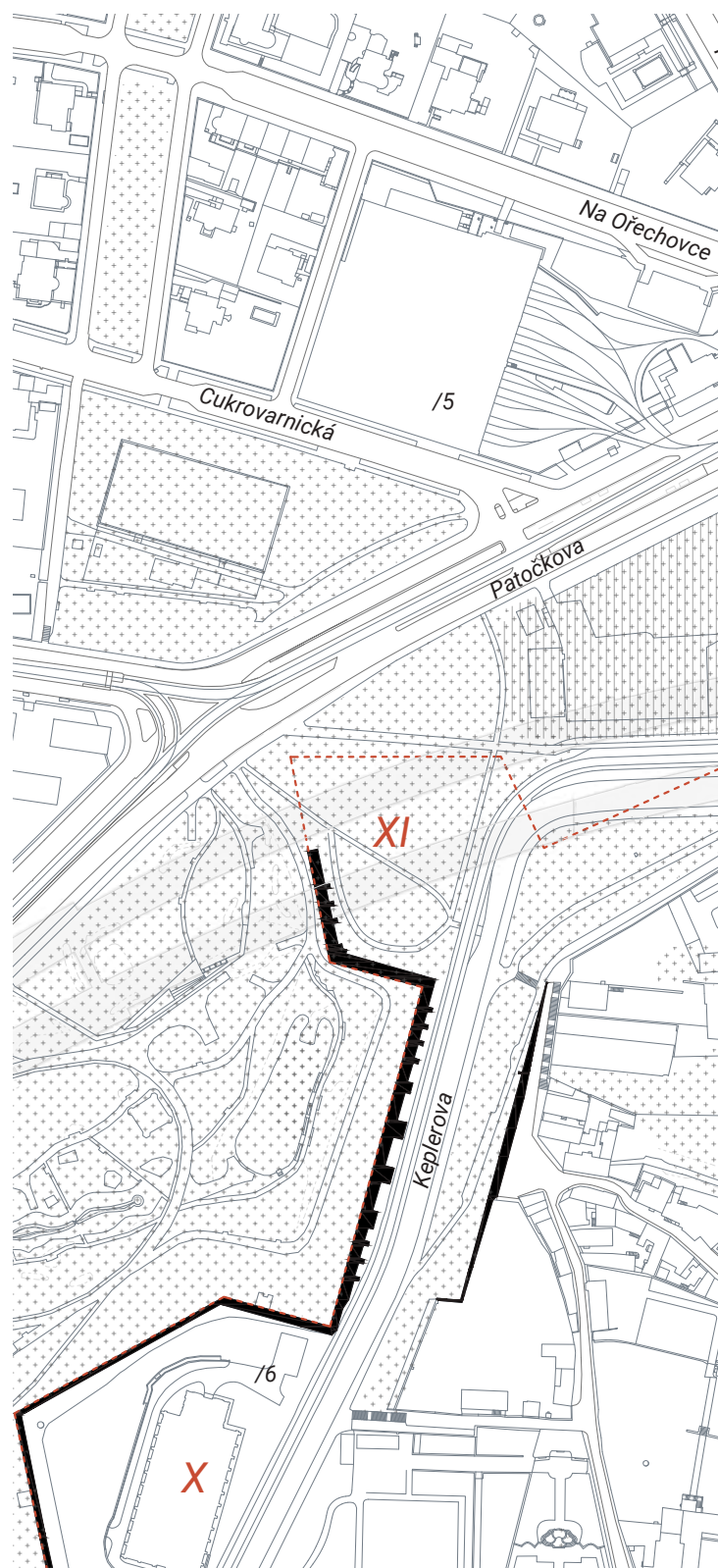
X_ bastion sv. Františka Borgii

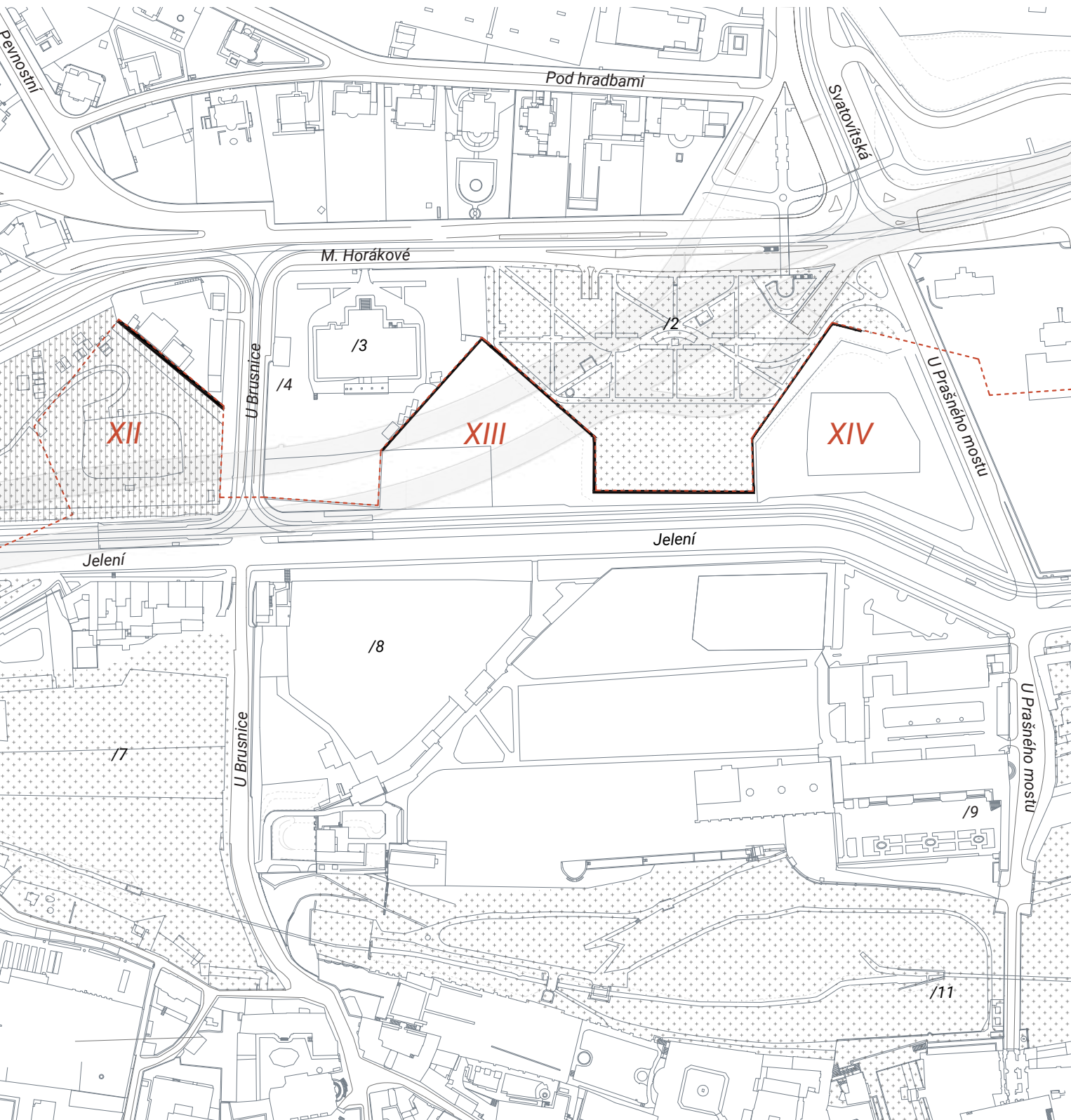
XI_ bastion Kamenný

XII_ bastion Panny Marie

XIII_ bastion sv. Benedikta

XIV_ bastion sv. Václava

03

AFINITY

Hledáme příbuzná barokní opevnění u jiných evropských hradebních měst. Analyzujeme jejich tendence v urbánním vývoji a přístupu k městským hradbám v rámci historického rozvoje města.

Srovnáváním vývoje zástavby a vrstvení města rozlišujeme různé možné způsoby práce s historickou linií opevnění. Tyto přístupy se v určité míře opakují na základě určitých podmínek a za dosažením určitých cílů. Celkově nacházíme opakující se trendy v městské struktuře. Těmi jsou převážně („okružní“, či „částečně okružní“) parky a systémy zeleně, parky doplněné o veřejné funkce, městské třídy a bulváry s veřejnými institucemi, popřípadě dopravní tepny, silnice a železnice, v neposlední řadě, v případě prodeje městských parcel do rukou investorů, to je soukromá zástavba.

Na vzorku vybraných příkladů rozličných měst definujeme vlastní kategorie afinit. Ty dělíme podle různých charakteristik do případných skupin.

Dle zachovalosti opevnění lze řadit města mezi města s dochovanými hradbami; dochovanými částečně – fragmenty a města, kde byly hradby strženy. Ty lze dále dělit dle viditelnosti stopy hradební linie v urbánní struktuře a úplného popření stopy hradeb.

Dle zpracování hradeb (dochovaných či urbánní stopy) do městské zástavby lze urbanistickou strukturu dělit na systém parků a zeleně; mix veřejných ploch s veřejnými stavbami (zastavěné : nezastavěné) a poslední - nekoncepční struktura (zastavěné : nezastavěné) s mixem v funkcích (veřejné : neveřejné) v různém poměru.

Dle tendence přístupu k hradbám (historicky i v současnosti) dělíme města na: města s tendencí zachovat hradby jako historickou památku; s tendencí transformační – začlenění hradeb do městské struktury; a města, která nepřikládají hradbám žádný zvláštní význam.

Toto dělení je pouze orientační a slouží k porovnání přístupů jiných měst s rozvojem Prahy za hradební opevnění a k inspiraci.

BRUSSEL
KØBENHAVN
HRADEC KRÁLOVÉ
VALLETTA
WIEN

//13 Fort Bourtagne

//14 Brusel 18. století

Ve 14. století nechal Brusel postavit druhou sadu obranných hradeb, aby se přizpůsobil rozšiřujícímu se městu, přesto už tehdy začal Brusel expandovat za hrady a vznikala nová předměstí, odtržena od centra. Již v roce 1782 je nařízena demontáž. Hradby zanikají pak v první polovině 19. století, kdy byly strženy kvůli záměru udělat z Bruselu metropoli.

//15 Brusel dnes

Na místě původních hradeb vznikl široký bulvár se zeleným pásem a až čtyřmi řadami stromů, později se stal dopravní tepnou dnes známou jako Malý okruh. Bylo postaveno mnoho významných staveb, a to i na úkor staré zástavby. Také v 2. polovině 20. století docházelo často k necitlivým zásahům do historické zástavby známé pod pojmem bruselizace. Ani zeleň se nedostala do městského centra.

HRADEC KRÁLOVÉ

//17 Hradec Králové dnes

Negativní vliv pevnosti na město zapříčinil rozhodnutí naprostého odstranění hradeb. Na základě smlouvy mezi erárem a městem bylo rozhodnuto, že město zakoupí objekty i pozemky jako celek a bude tak moci prosazovat podobu moderního města vznikajícího na základě městských regulačních plánů. Gočárový regulační plán ukazuje vliv pevnosti na podobu Hradce Králové i po jejím zrušení, je obsažena v geometrii zástavby.

//18 Kodaň 1853

Opevnění obklopující město Kodaň má tři úrovně, středověké opevnění z 12. století, bastionové opevnění ze 17. století a nejnovější systém prstencových opevnění z 19. století. Na západě se nacházel prstenec opevnění tvořený valem a příkopem s baštami. Na severu leží 5 samostatných pozemních pevností, na jihu podpořených 7 malými bateriemi. Podél pobřeží a ve spojení s pozemní obranou se nacházela dvě pásma námořních pevností a baterií.

//19 Kodaň dnes

Nicméně se po první světové válce ukázalo, že opevnění je nedostatečné navzdory jeho novosti a rozhodlo se o jeho demontáži. Od zrušení opevnění se město vyvíjelo a rozšiřovalo i mimo staré hradby. Hradby zanechaly trvalý vliv na podobě města - zejména na klíčových památkách a systému zeleně ve městě sloužící k rekreaci přímo v centru.

//20 Valletta 1704

Pevnostní město, vyprojektované v roce 1566 vojenským inženýrem, má šachovnicovou uliční síť, přísné regulace měly zabránit spekulacím s pozemky a povolovaly pouze stavby reprezentačních palácových budov. Obrys hradeb sleduje linii pobřeží. Velká část opevnění a některé staré budovy byly zbořeny a nahradily je nové moderní stavby. Přesto se dochovala významná část hradeb, včetně citadely sv. Elmy. Dnes je město zapsáno na list světového dědictví UNESCO.

VALLETTA

//21 Valletta dnes

Dnes žije v hlavní město Malty okolo 6 tisíc obyvatel s hustotou zalidnění 8 tisíc obyvatel na km², a to i přesto, že se dvě třetiny přesunuly na do nových městských aglomerací. Stísněné město se nemělo kam dále rozrůstat díky svým geometrickým a morfologickým predispozicím. Je obsluhované pouze veřejnou dopravou a taxi službami, také tady vznikla hlavní silnice na uvolněném místě po odstranění hradeb, okruh kolem pobřeží.

//22 Vídeň 1856

Před strhnutím hradeb byla všechna vídeňská předměstí oddělena od Staré Vídně hradbami a hradebním příkopem širokým 400 metrů, který byl nezastavitelný. Kvůli tomu zabíral pás opevnění plochu neúměrnou samotnému městu. Bez možnosti starého města rozrůstat se, stěhovali se lidé na předměstí. V roce 1790 bylo již na předměstích 4krát více domů než ve vnitřním městě. V polovině 50. let 19. století bylo konečně rozhodnuto o tom, že areály hradebních komplexů přestanou být vojenským majetkem a v roce 1858 byly hrady strženy.

//23 Vídeň dnes

V roce 1858 byla vypsaná architektonicko-urbanistická soutěž na místě stržených hradeb. Dle výherního návrhu architekta Ludwiga von Förstera vznikla okružní třída pojmenovaná Ringstraße, třída s monumentálními stavbami představuje dnes jednu z hlavních vídeňských pamětihodností. Dnes je patrná linie a mohutnost hradebního okruhu v urbanistické struktuře. Plánování Ringstraße je příkladem moderního přístupu k velkému urbanistickému zadání, které nemá svou velkorysost v současnosti období.

FORMY (VRSTVENÍ)

Bližším zkoumáním se dostáváme na úroveň městského bloku, na hradební okruh. Hledáme ve městech afinitních, kde určující vrstvu místní identity představuje hradba, pevnost, stěna, opevnění, citadela apod., obdobně jako Mariánské bastiony v Praze, hledáme zachovanou vrstvu hradeb v centru města.

Města reagují na fortifikační linii, jež tvoří překážku a odděluje, nebo se naopak stává součástí struktury a sjednocuje. Může být bariérou urbánního rozvoje, anebo doménou a potenciálem celého města.

Postoj výstavby k hradbám se liší, zástavba kopíruje linii hradeb, přerůstá je, respektuje, zakrývá, využívá atd.

Hledání forem a příkladů vrstvení zástavby historických a funkčních vrstev, diverzní přístupy napříč evropskými hradebními městy. Typologické reference, formy uskupení; tj. městské bloky, uskupení budov, areály, veřejný prostor, systém parků, schéma výstavby.

*ELVAS
GÈNEVE
KØBENHAVN
OLIVENZA
PALMA
PRAHA
TARRAGONA
URBINO
VALLETTA*

Malé portugalské město je na seznamu světového dědictví UNESCO za svůj nejsouvislejší systém hvězdicového opevnění na světě, prosperuje za svými hradbami dodnes. Hraby jsou zachovalé, využívané a dominantou celého města.

GÈNEVE

Město bylo vždy za hradbami stíněné, přestože se opevnění několikrát rozšířilo, město přes něj postupně přerůstalo. Dochovaly se jen části a ty jsou patrné, včleněné do městské zástavby a infrastruktury.

KØBENHAVN

V Kodani se realizoval téměř úplný prstenec městské zeleně okolo centra na místě tehdejších hradeb. Zachovaly se vodní příkopy, i když by mohly místy představovat spíše bariéru, jsou bezprostředním místem k rekreaci v centru velkoměsta.

OLIVENZA

Španělsko – portugalské město začlenilo hradby přirozeně do rostlé struktury města historickým vrstvením dle společenských potřeb.

PALMA

V Palmě, hlavním městě Mallorky, je patrná linie hradeb v urbanismu města, dochované hradby potom dotvářejí linii pobřeží a nabízí výjimečný veřejný prostor.

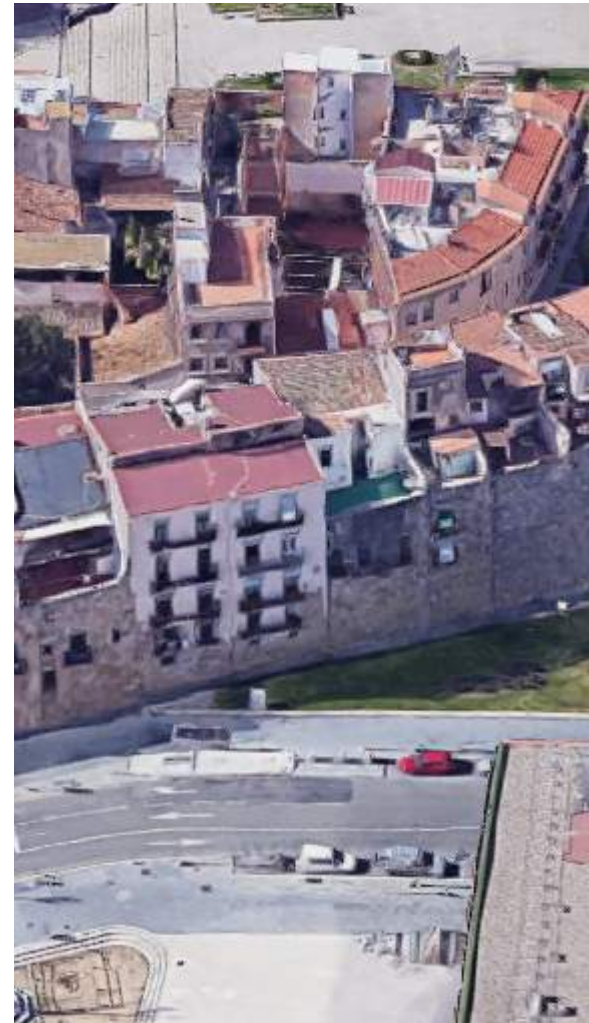

PRAHA

Soukromá zástavba na třech pražských bastionech, bloky, respektující geometrii bastionů a Kramářova vila zabírající třetí z bastionů s exkluzivní lokací.

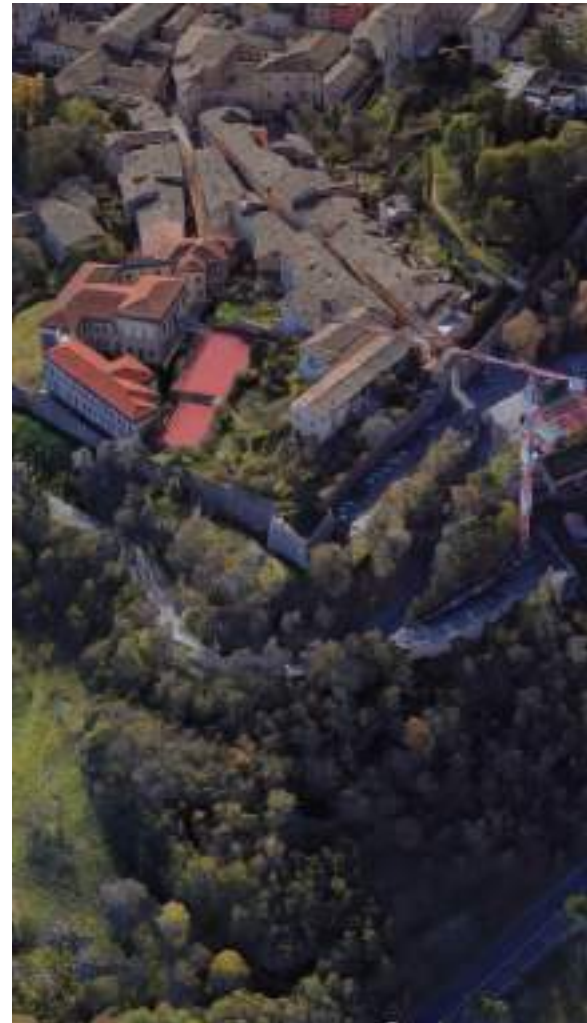

TARRAGONA

Původně římské město, dnes historické centrum měst, se začlenilo do nového urbanismu v původní podobě, hradby se staly součástí výstavby i veřejného prostoru.

URBINO

Město, s historickým jádrem zakonverzovaným v renesanční podobě, se začalo rozrůstat pod své hradby se snahou respektovat historické dědictví. Vrstvení se také projevuje ve výstavbě nových čtvrtí mimo hradby.

VALLETTA

Historická podoba pevnostního města ostrovního státu Malta je patrné dodnes. V roce 1566 navržený geometrický urbanismus je po století doplňován a hradby na pobřeží obydlovány a přetvářeny.

05

ZADÁNÍ

„Výjimečnou vlastností Prahy je její heterogenita a vrstevnatost. Je potřeba posilovat právě všechny projevy vrstevnatosti, doplňovat město kvalitními současnými stavbami, ale i aktivitami v nich. Ochrana historického dědictví musí generovat novou vrstvu špičkové architektury, zejména na volných místech v okrajových částech chráněných území. Není třeba se bát, Génus loci vždy přizpůsobí nové vrstvy svému obrazu.“

/Metropolitní plán - Duch plánu

„U každého sídla lze primárně rozlišit celek, část, urbánní blok. Sídlem se rozumí území zastavěné i území přírodní, stejně tak je tomu u částí sídla a jeho elementů.“

/Jan Jehlík, Rukověť urbanismu

„Urbánní blok je vymezen veřejným prostorem a může se projevit jako skupina, domovní blok či areál. Jedná se o množinu vzájemně spolupůsobících objektů s určitými kompozičními a funkčními vazbami.

Skupina je tvořená solitérními objekty a je zpravidla přístupná a prostupná ze všech stran.

Domovní blok je ucelenou skladbou vzájemně pevně provázaných objektů, zpravidla kontinuálně lemujících veřejný prostor. Je přístupný ze všech stran, ale omezeně prostupný či neprostupný.

Areál je relativně svébytným územím se specifickým režimem, je přístupný jen na vymezených místech a principiálně neprostupný.“

/Jan Jehlík, Rukověť urbanismu

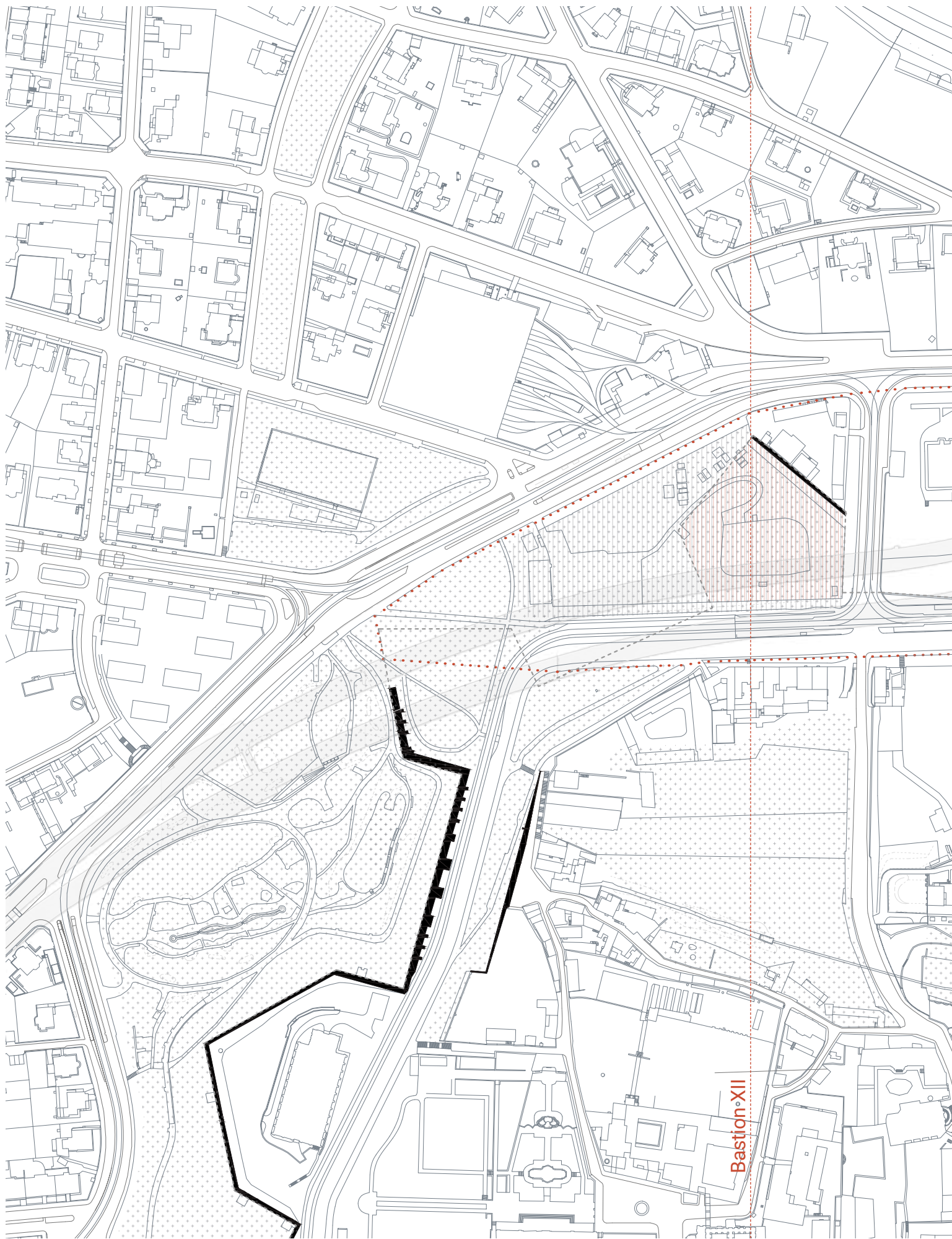
S těmito poznatky navrhujeme prozkoumat možnosti zástavby v blízkosti severní části barokního opevnění pražského levobřeží.

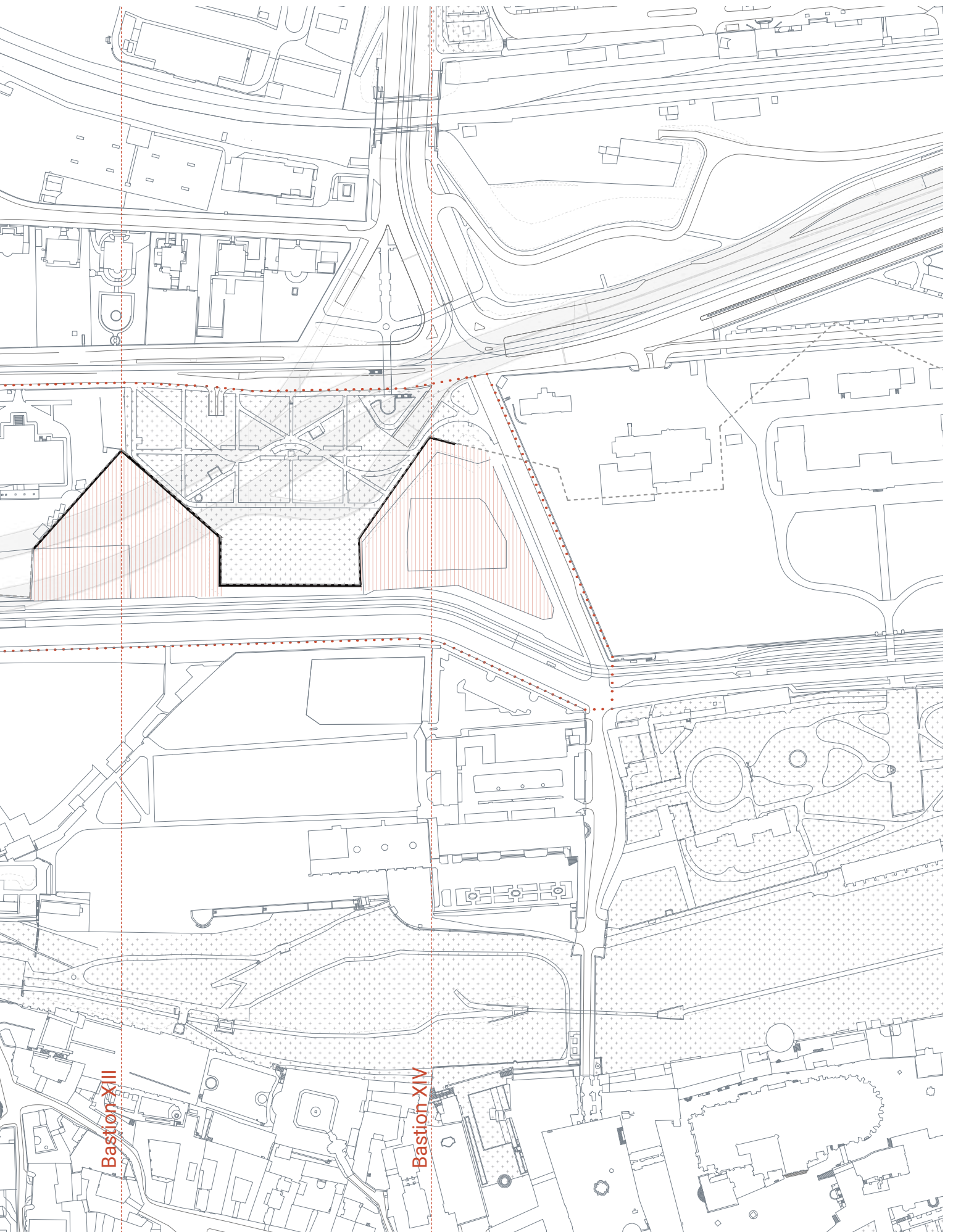
SITUACE
ŘEZY
MÍSTO
TYOLOGIE

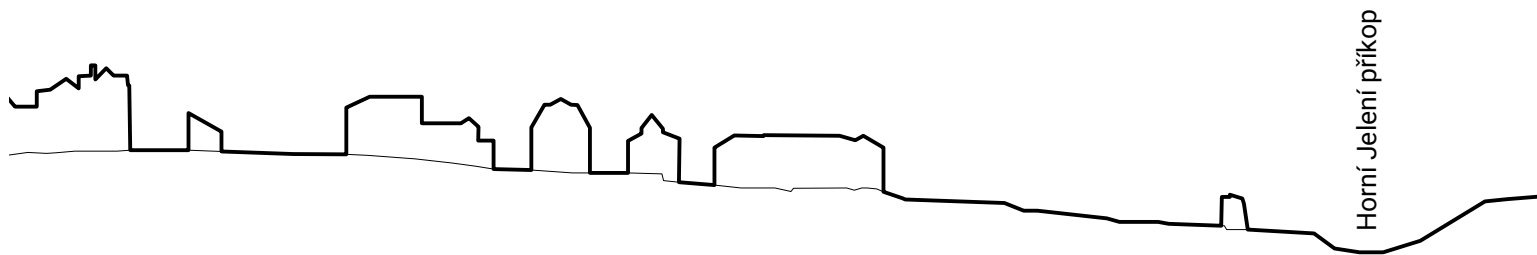

Bastion XIII

Bastion XIV

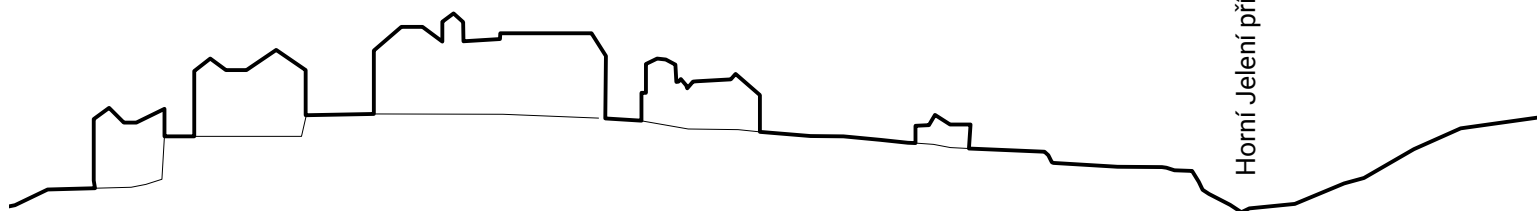

Kláster karmelitánů

Toskánský palác

Martinský palác

Horní Jelení příkop

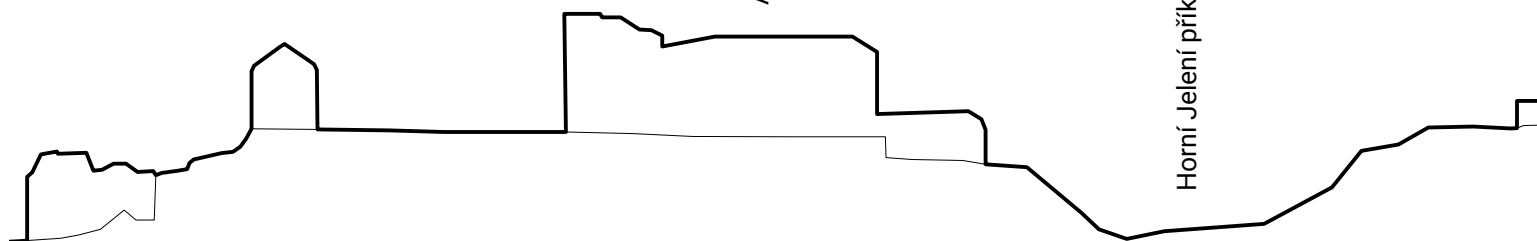

Salmovský palác

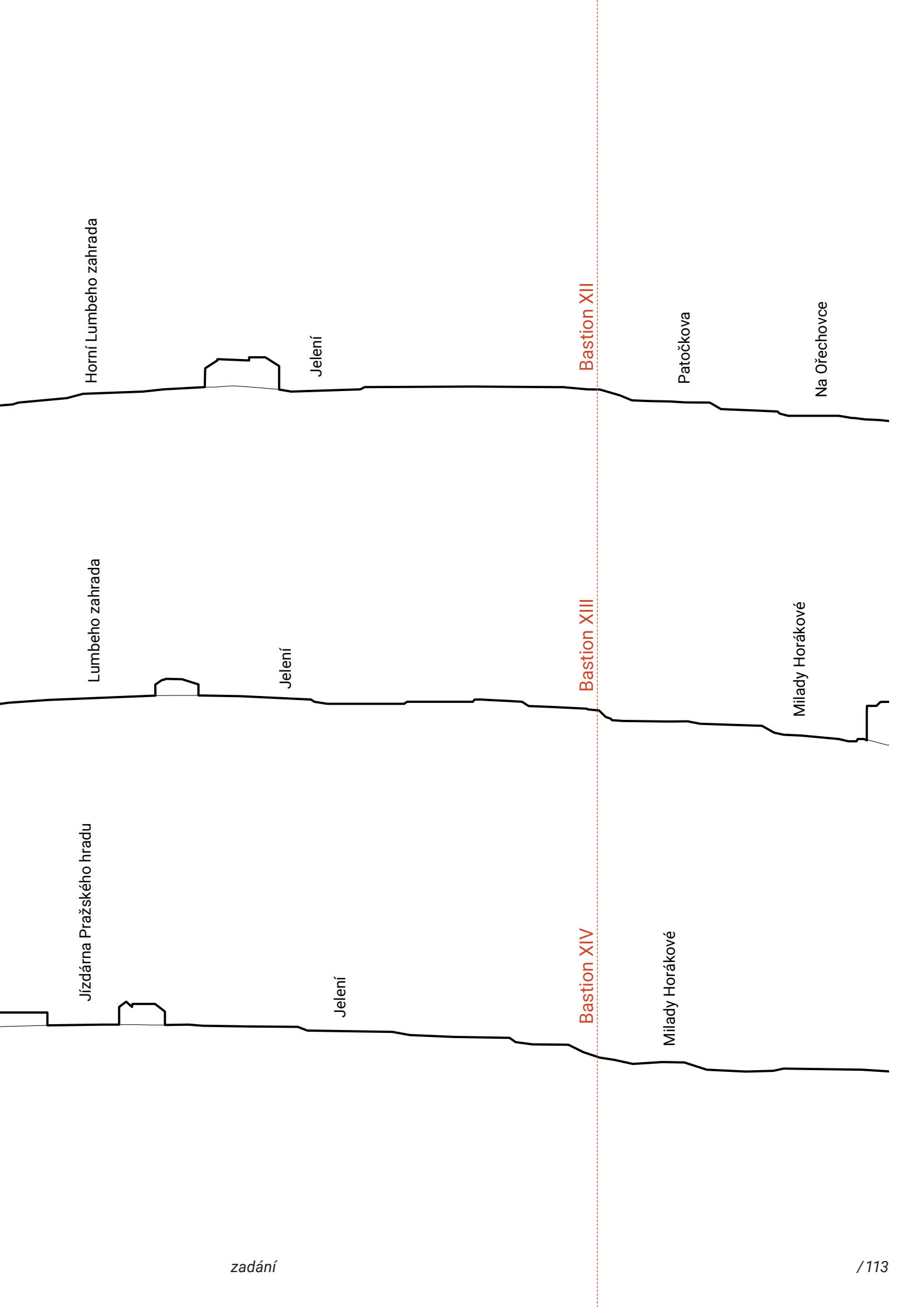
Hradčanské náměstí

Arcibiskupský palác

Horní Jelení příkop

Horní Lumbeho zahrada

Jelení

Bastion XII

Patočkova

Na Ořechovce

Lumbeho zahrada

Jelení

Bastion XIII

Milady Horákové

Jízdárna Pražského hradu

Jelení

Bastion XIV

Milady Horákové

pohled z parku Marie Terezie na bastion sv. Václava

pohled z parku Marie Terezie na kurtinu mezi bastiony sv. Václava a sv. Benedikta

05

pohled z ulice Jelení na bastion Panny Marie

pohled z ulice U Brusnice na bastion Panny Marie a Ministerstvo Obrany

pohled z ulice Jelení na bastion sv. Benedikta a Ministerstvo kultury

pohled z ulice Jelení na bastion sv. Benedikta

pohled z bastionu sv. Benedikta na ulici Jelení

VHODNÁ TYPOLOGIE

Bydlení

Dům s pečovatelskou službou
Chráněné bydlení
Luxusní bydlení
Družstevní bydlení
Koleje
Hotel/hostel

Kultura a společnost

Divadlo
Kulturní centrum
Taneční sál
Muzeum
Galerie
Společenský sál
Sokol

Sport

Tělocvična
Ovál

Sakrální stavby

Kostel
Modlitebna
Kaple
Kolumbárium/hřbitov

Vzdělávání

Mateřská škola
Knihovna
Centrum celoživotního vzdělávání

Zdravotnictví

Léčebna dlouhodobě nemocných
Dům duševního zdraví
Porodní dům

REFERENCE

Typologie vybraná v předchozí kapitole je výčtem možností vhodného funkčního řešení na zadaném území. Vychází z předchozích analýz místa, ze studií historických podkladů a afinitních případů.

Dle vybrané typologie uvádíme příklady staveb, které vynikají svým zpracováním, nebo obsahují řešení obdobné nebo inspirativní pro naši situaci.

Typologie rozdělujeme do kategorií: bydlení, kultura a společnost, sport, vzdělávání, zdravotnictví a sakrální stavby.

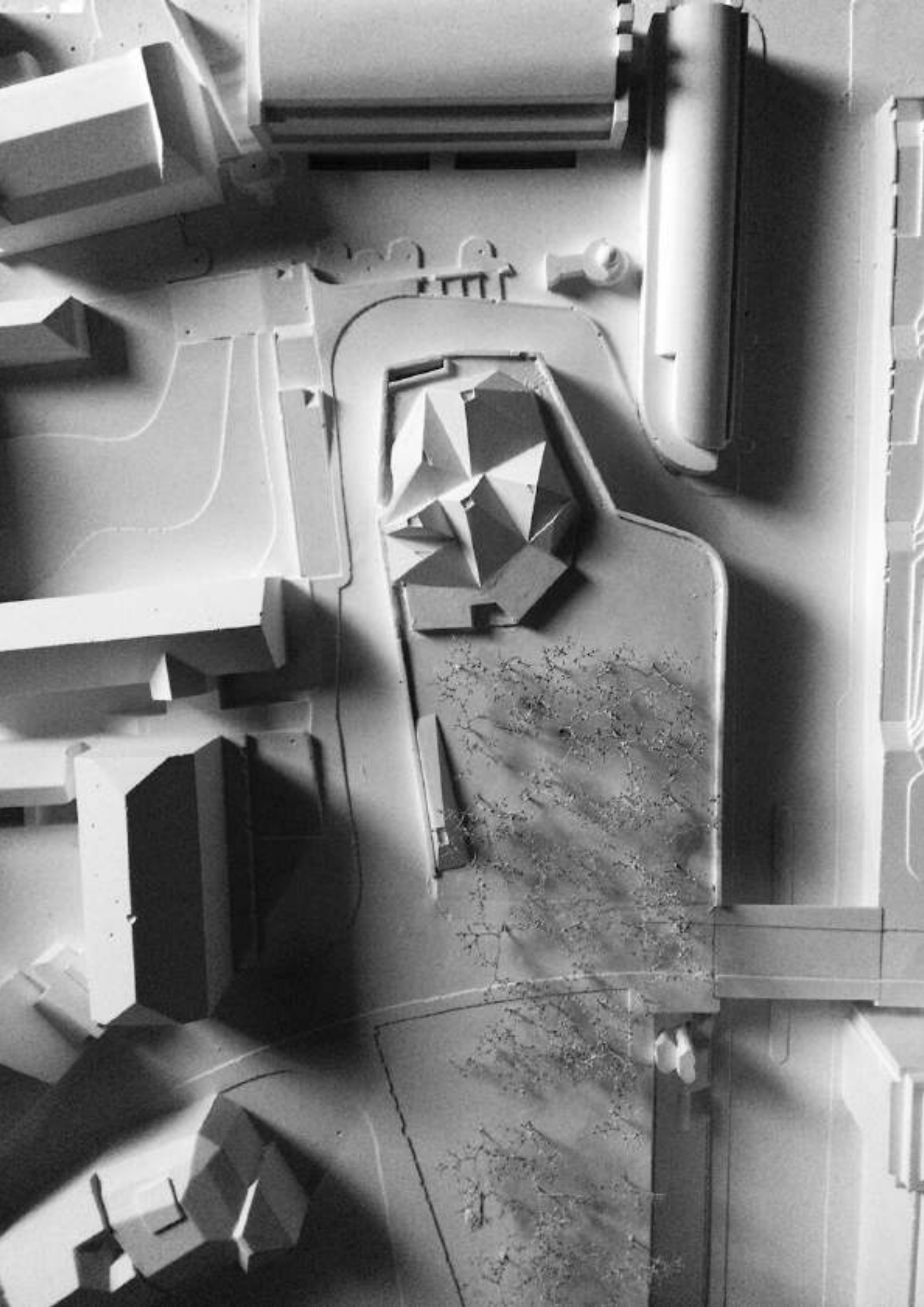
V případě bydlení uvádíme stavby sdíleného charakteru v různém poměru veřejného a soukromého prostoru. Směřujeme ke stavbám sociálního bydlení, dostupného bydlení a bydlení dočasného charakteru. Cílíme k multifukčnímu využití s funkční bohatostí a variabilitou, jako je tomu u některých příkladů.

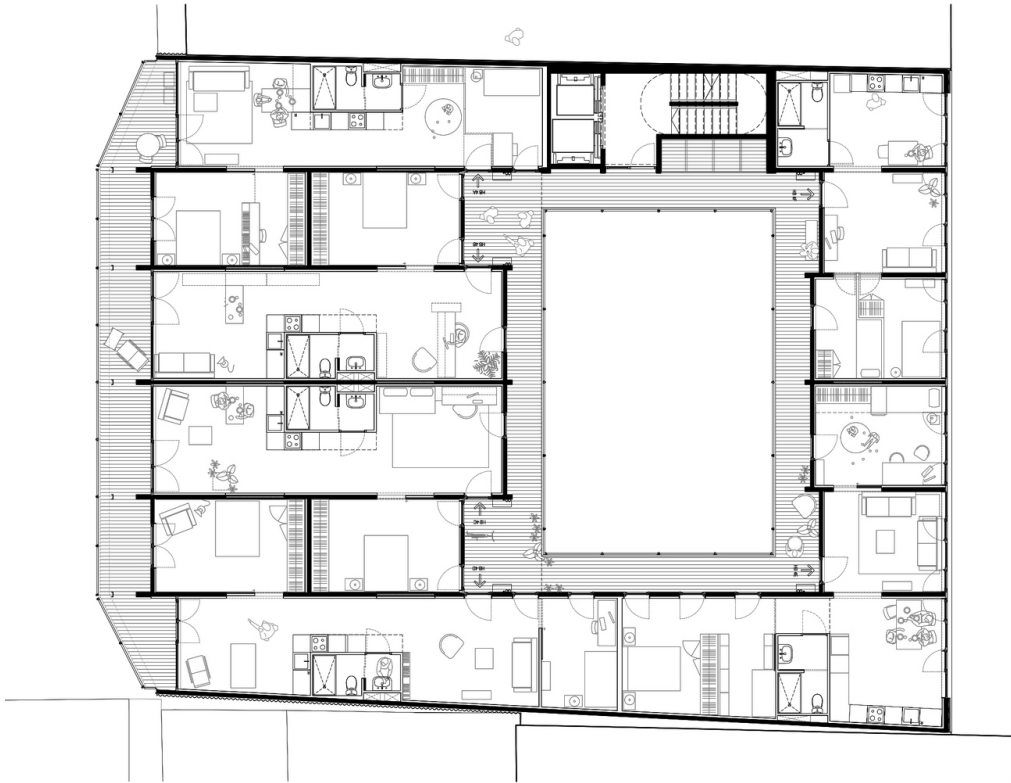
V rámci budovy i území.

BYDLENÍ
KULTURA A SPOLEČNOST
SPORT
VZDĚLÁVÁNÍ
ZDRAVOTNICTVÍ
SAKRÁLNÍ STAVBY

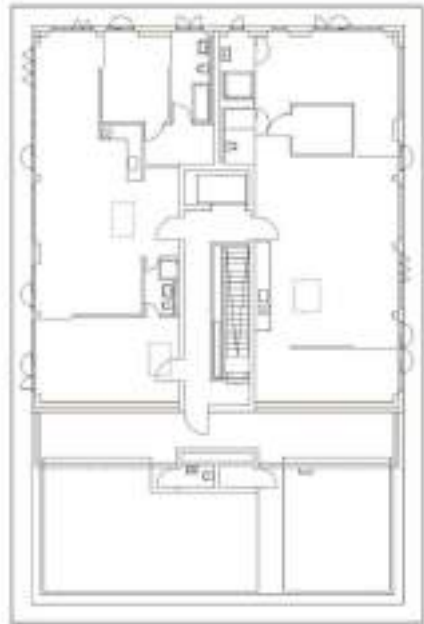
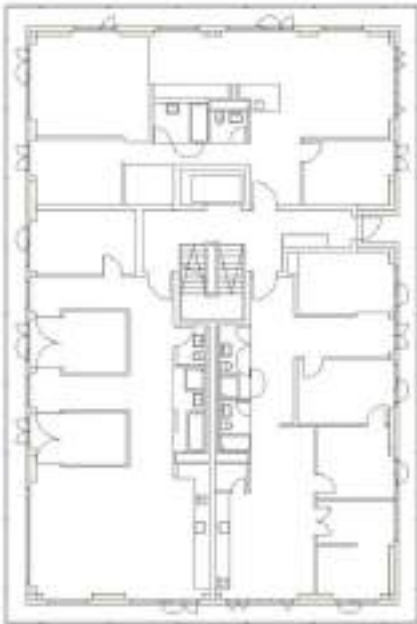
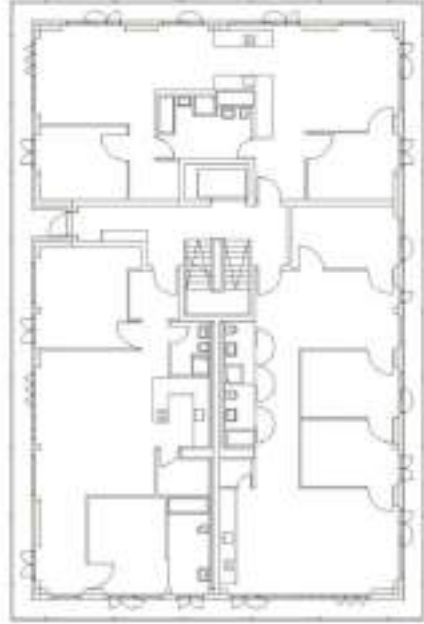
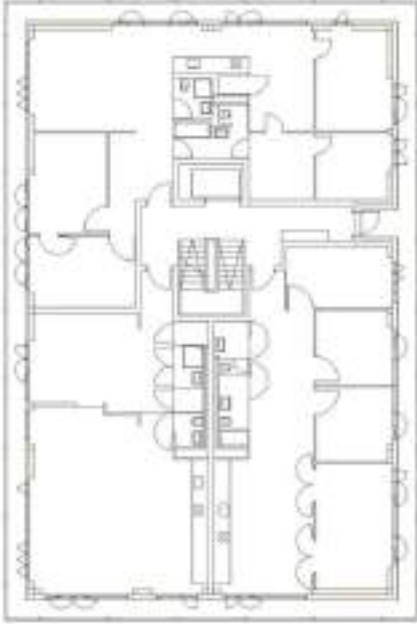
La Borda

architekt: Lacol
poloha: Barcelona, Španělsko
plocha: 3000 m²
rok: 2018

La Borda je budova bytového družstva, navržena jejími obyvateli s cílem důstojného bydlení v centru. Stavební program navrhuje 28 bytových jednotek (40, 60 a 75 m²) a komunitní prostory, od soukromého po veřejný. Prostory jsou členěny kolem centrálního nádvoří. Cílem bylo postavit stavbu s co nejmenším dopadem na životní prostředí, a to jak při výstavbě (materiály), tak během života, a především dosáhnout komfortu v domovech s minimální spotřebou (vnitřní klima), snížit celkové náklady na přístup ke kvalitnímu bydlení a eliminovat možnost vzniku energetické chudoby.

//26

R50 – Cohousing

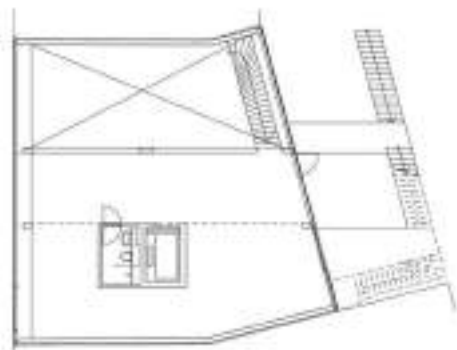
architekt: Heide & von Beckerath
poloha: Berlín, Německo
plocha: 2037 m²
rok: 2013

Cohousing byl realizován v úzké spolupráci s klienty. Budova má šest podlaží, suterén a podkroví. Skládá se ze tří bloků s 19 samostatnými byty, jedním ateliérem a různými společnými prostory. Pod nimi se nachází flexibilní převýšený komunitní parter, který propojuje budovu s uličním prostorem. Parter je zpřístupněn sousedským skupinám a dalším veřejným účelům. Architektonická koncepce, která vychází vstříc touze majitelů po kolektivním a cenově dostupném bydlení a pracovních prostorech, je založena na kompaktní a efektivní struktuře s pečlivě propracovanými vazbami různých měřítek. Základem je betonový skelet s jedním přístupovým a dvěma obslužnými jádry, samostatná dřevěná fasáda a zavěšená ocelová konstrukce pro balkony po celém obvodu.

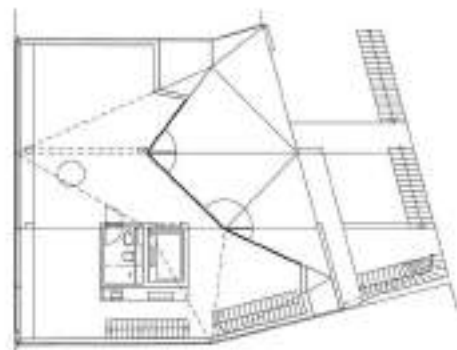

1127

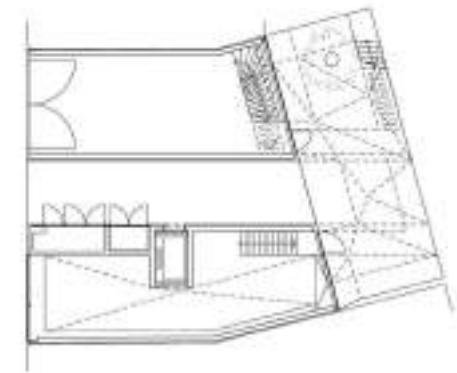

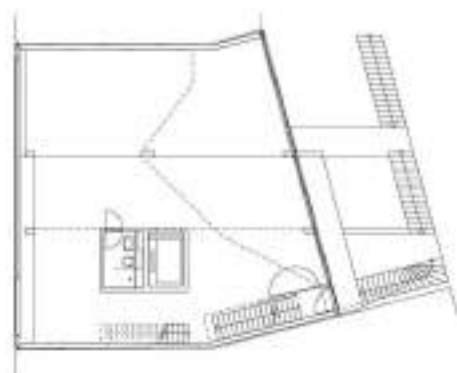
1. Obergeschoss

4. Obergeschoss

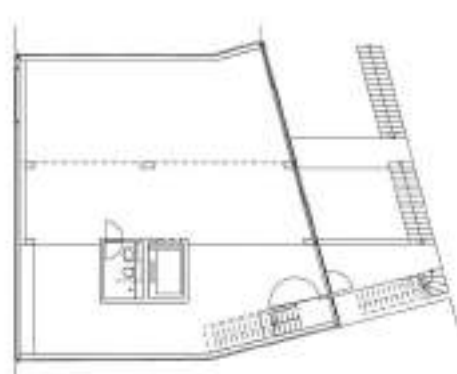
0. Obergeschoss

3. Obergeschoss

0. Obergeschoss

2. Obergeschoss

KULTURA A SPOLEČNOST

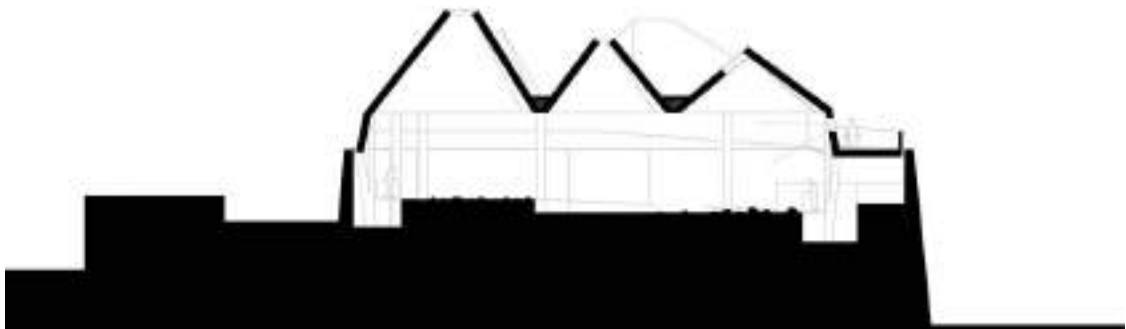
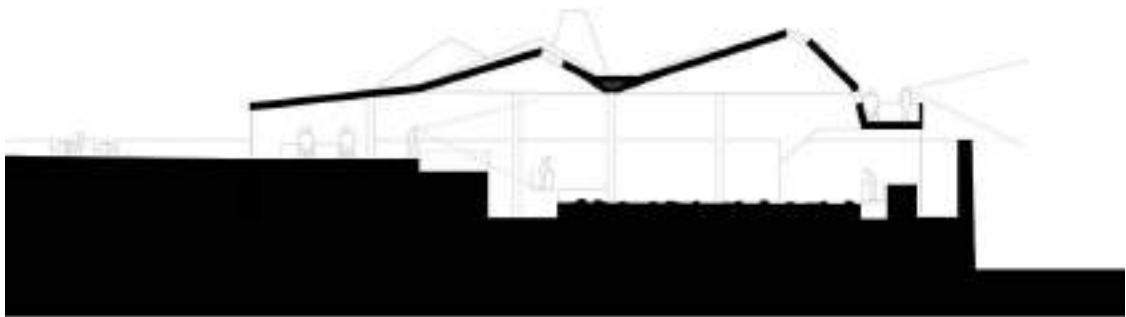
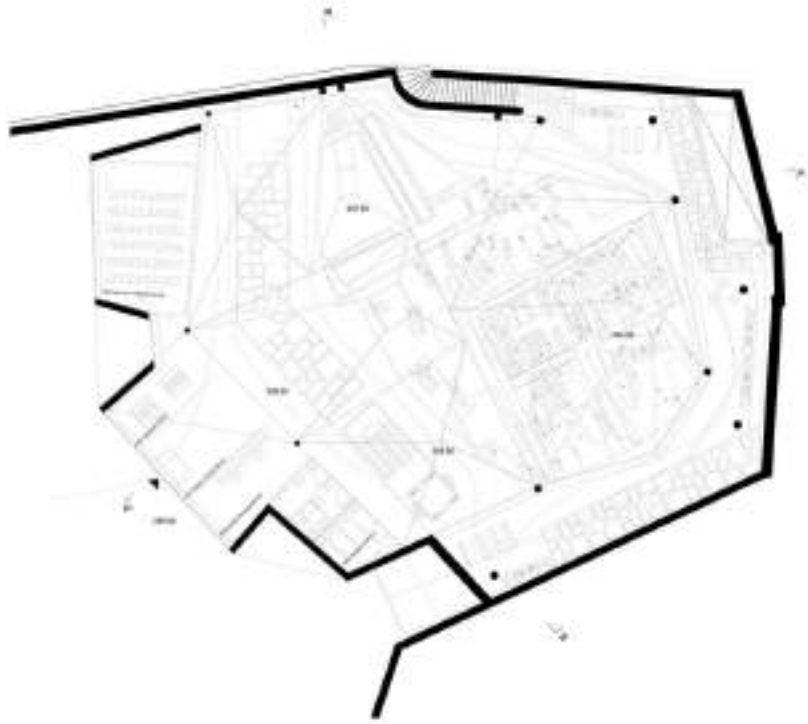
482 AR

architekt: Brandlhuber & Emde & Burlon
poloha: Berlín, Německo
plocha: 1353 m²
rok: 2007 - 2010

Galerie a ateliéry na Brunnenstrasse 9 stojí na základech ruiny, která vznikla v důsledku špatné investice v 90. letech. Zůstalo na něm vedle výtahové šachty a vstupní chodby jen několik zdí a část stropu suterénu. Namísto odstranění této původní konstrukce byla zahrnuta a dále rozvíjena v novém návrhu. Třicet centimetrů rozdíl ve výškách okolní zástavby rozděluje desku v každém podlaží, což představuje přirozené rozdělení prostoru pro různé využití. Potřeba vnitřního schodiště je eliminována posunutím schodiště ven, což umožňuje maximální prostorovou efektivitu a naprostou nezávislost uživatelů. Podesty navazující na venkovní schodiště zároveň dobře fungují jako terasy a veřejný prostor pro obyvatele. Oproti tomu uliční strana, obrácená do silně frekventované Brunnenstrasse, získala uzavřenější kvalitu. Za použití průsvitných polykarbonátových panelů, které mají protisluneční vrstvu, jež v průběhu dne mění barvy.

// 28

KULTURA A SPOLEČNOST

Bastion Saint-Antoine

architekt: Ortalli Verrier
poloha: Ženeva, Švýcarsko

Vytvořením nového Belvederu v návaznosti na promenádu z 18. století se Bastion Saint-Antoine stává novým centrem obyvatel Ženevy. Vzniklý městský prostor je navržen tak, aby propojil Bastion se stávající Esplanádou a začlenil ulici Charles-Galland. Nová rampa umožňuje chodcům dosáhnout nejvyššího bodu hradební zdi a vychutnat si jasný výhled na jezero Lac Lemán. Belvédér je přístupný také po otevřeném schodišti, které se nachází na severní straně podél ulice Rue Théodore-de-Bèze. Tato nová veřejná stezka posiluje funkci Bastionu Saint-Antoine jako balkónu do města.

Budova, která kryje archeologické vykopávky, stojí na Bastionu jako orientační bod. Charakterizují ji polygonální střechy a velký vnitřní prostor zalitý rozptýleným světlem. Kompozice střech zvýrazňuje archeologické prostory pod nimi.

Budova byla navržena v rámci architektonické soutěže na archeologické muzeum a veřejný prostor na bastionu St. Antoine.

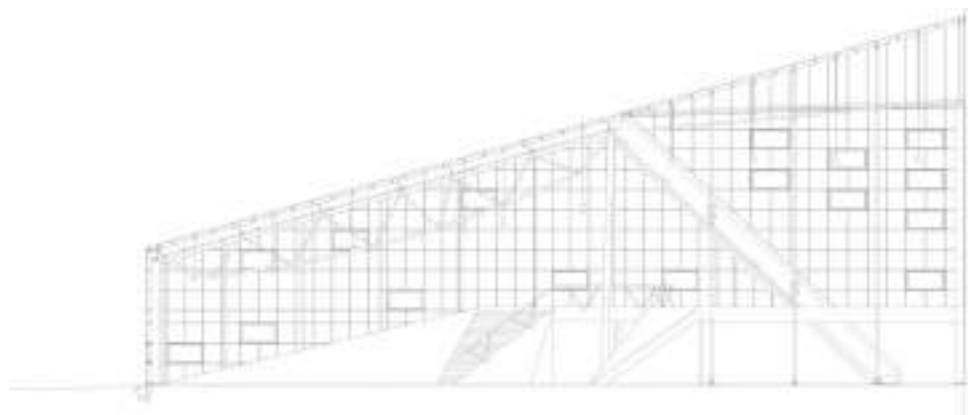
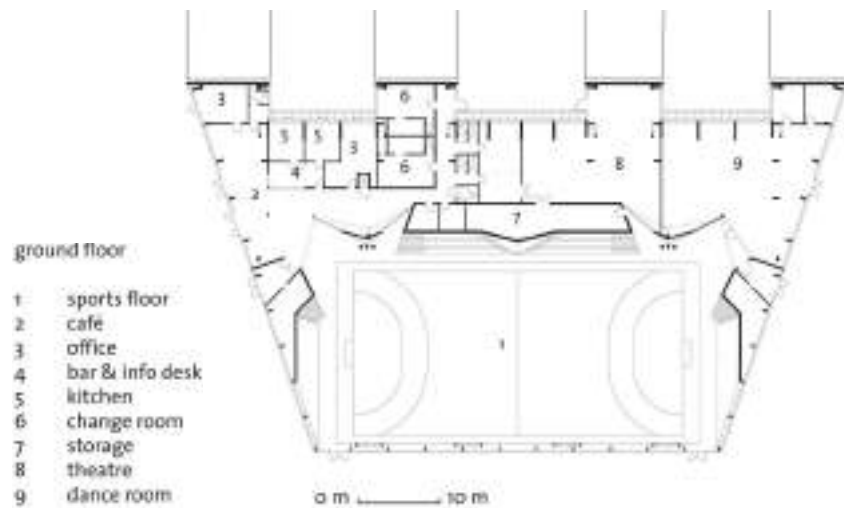
// 29

Sports & Culture Centre

architekt: Brandlhuber+Emde, Burlon, Dorte Mandrup
poloha: Kodaň, Dánsko
rok: 2006

Nejvýraznějším prvkem projektu je velká průsvitná membrána, která se táhne mezi arénou centra a čtyřmi koncovými stěnami sousedních bytových domů. Konstrukce budovy je tvořena ocelí a dřevem pokrytá opálovými polykarbonátovými deskami. Tento průsvitný kryt nabízí vynikající podmínky pro denní světlo a v noci se stavba jeví jako zářící krystal. Budova je denně využívána pro různé sportovní i kulturní aktivity, jako jsou koncerty a divadelní představení. Dynamická vnitřní krajina umožňuje, aby se různé aktivity odehrávaly na různých úrovních ve vzájemném vizuálním kontaktu.

//30

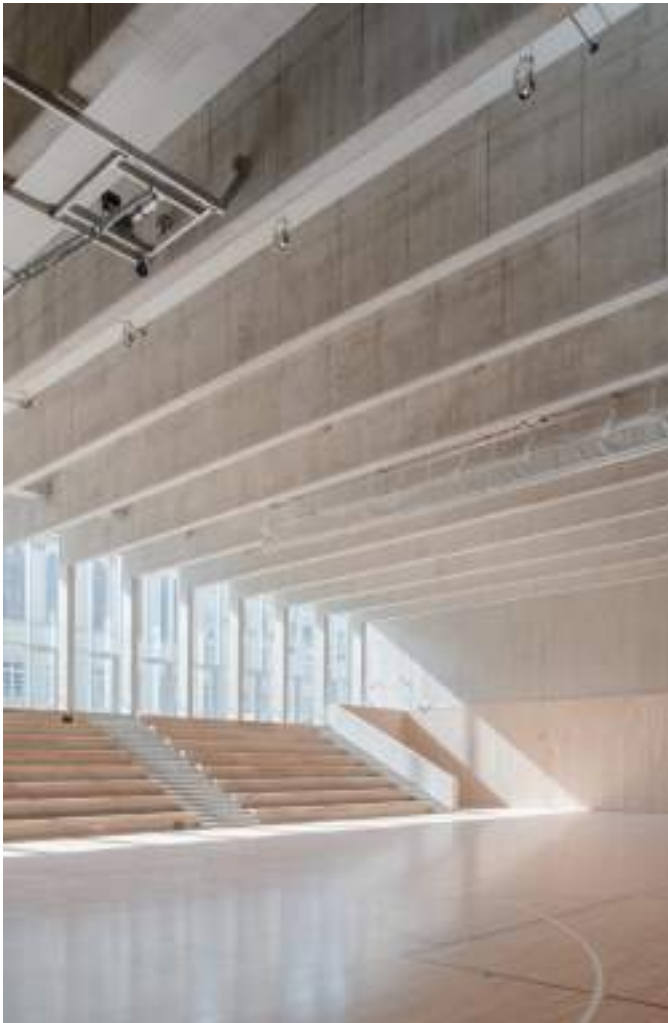

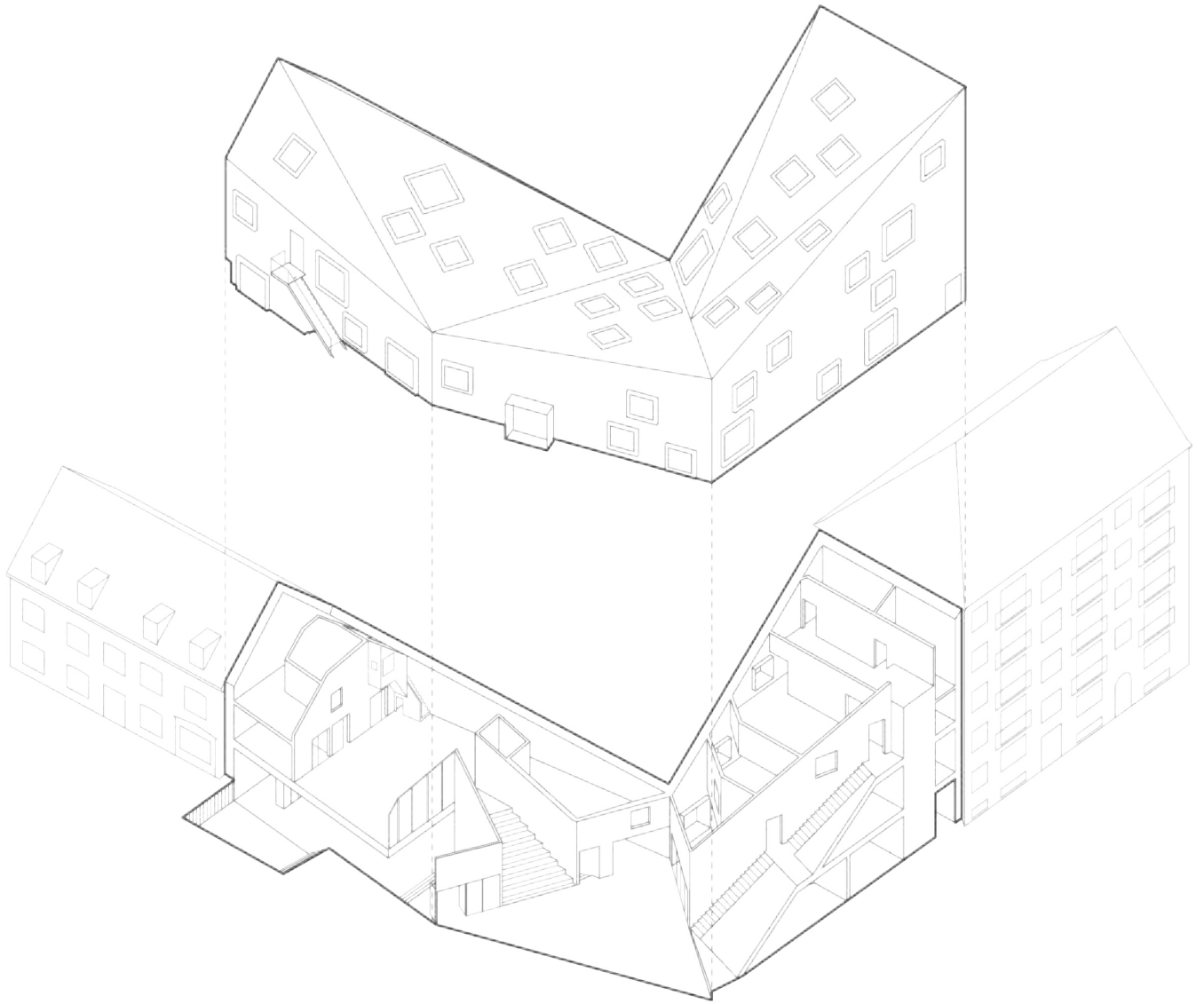
Saint Gellért Hall

architekt: *Építész Stúdió*
poloha: *Budapešť, Maďarsko*
rok: *2020*

Zapuštění nové sportovní a společenské haly pro střední školu svaté Markéty bylo racionálním rozhodnutím jak z hlediska prostoru, tak z hlediska životního prostředí. Značná velikost haly se zmenšila o více než polovinu, takže okolí je méně narušeno, střecha se stala dalším hřištěm. Zahradu dříve tvořily udržované terasy, jež byly zničeny během druhé světové války. Obnovení zahrady se svahem a terasou evokuje dávno ztraceného ducha novobarokní stavby školy. Funkčně je nová hala snadno přístupná na úrovni dvora za školou. Hřiště, vstup a šatny jsou na stejné úrovni, zatímco diváci mohou vstupovat z galerie nad ní. Vstupní prostory jsou temným intermezem mezi venkovním prostorem a světlem naplněnou halou, kde jsme díky otevřené fasádě neustále ve vizuálním spojení se školou.

//31

VZDĚLÁVÁNÍ

Ama'r Children's Culture House

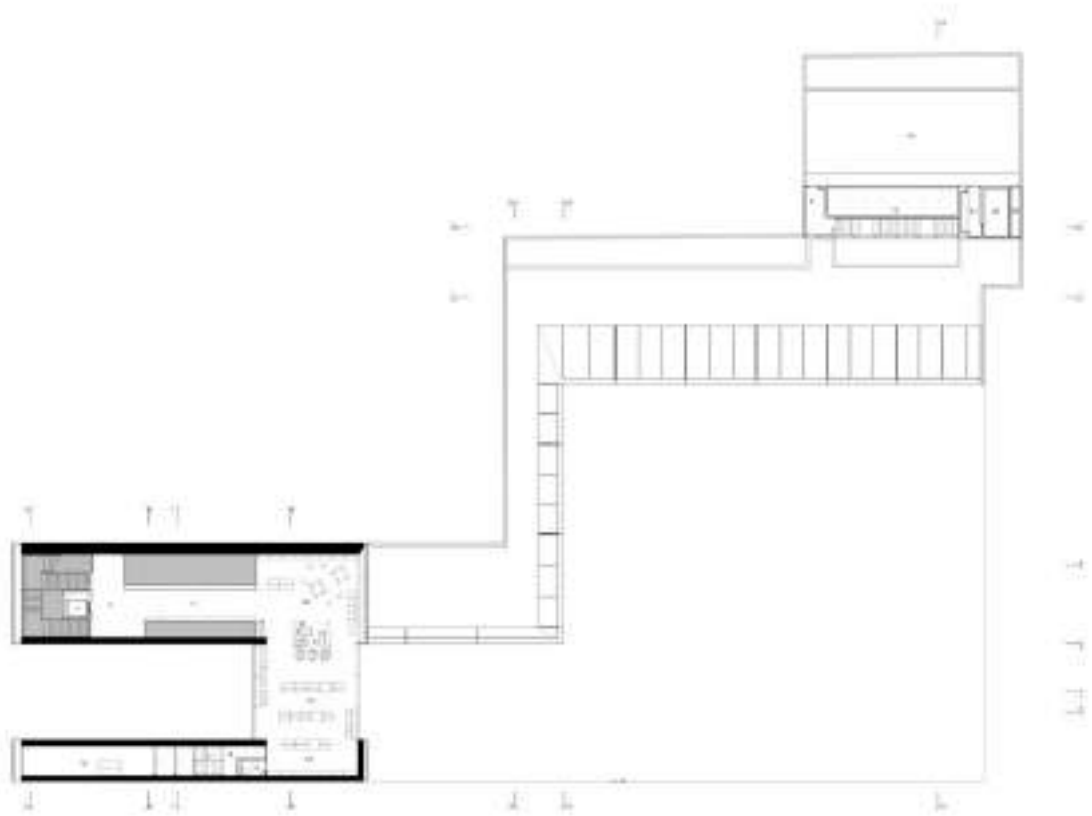
architekt: Dorte Mandrup
poloha: Kodaň, Dánsko
rok: 2013

Dětský kulturní dům propojuje měřítka sousedních budov. Spojnice, kde se stýkají prodloužené linie stávajících budov, je snížena tak, aby na sousední nádvoří dopadalo co nejvíce slunečního světla. Výraz domu je překvapivý a nápaditý: střecha a fasády jsou zpracovány stejně a dům nemá "začátek" a "konec" jako běžné domy.

Budova je uspořádána jako hora. Všechny vnitřní prostory jsou flexibilní, vizuálně propojeny a jsou navázány dynamickou cirkulací. Prostory poskytují možnosti různorodého využití a vyhovují věkovým skupinám od 0 do 18 let s měnícími se potřebami.

//32

VZDĚLÁVÁNÍ

Sant Antoni - Joan Oliver Library

architekt: RCR Arquitectes
poloha: Barcelona, Španělsko
rok: 2007

Knihovna - sloužící jako vstup a relaxační prostor pro čtení, domov důchodců - jako fasáda veřejného prostoru a interiér bloku - jako hřiště pro děti, to jsou části prostorového bohatství sociálně dynamického městského projektu.

Pestrý program revitalizace městské části, který znovu oživuje vnitroblok.

Knihovna filtruje světlo skrze čítárnu a propouští slunce otevřeným průchodem z ulice do zahrady. Domov důchodců svou fasádou a dvorem vymezuje veřejný prostor a stává se prvkem sociální soudržnosti, který posiluje vztah dětí hrajících si na dvoře se staršími lidmi, kteří přicházejí a odcházejí.

//33

ZDRAVOTNICTVÍ

REHAB Basel

architekt: Herzog & de Meuron

poloha: Basel, Švýcarsko

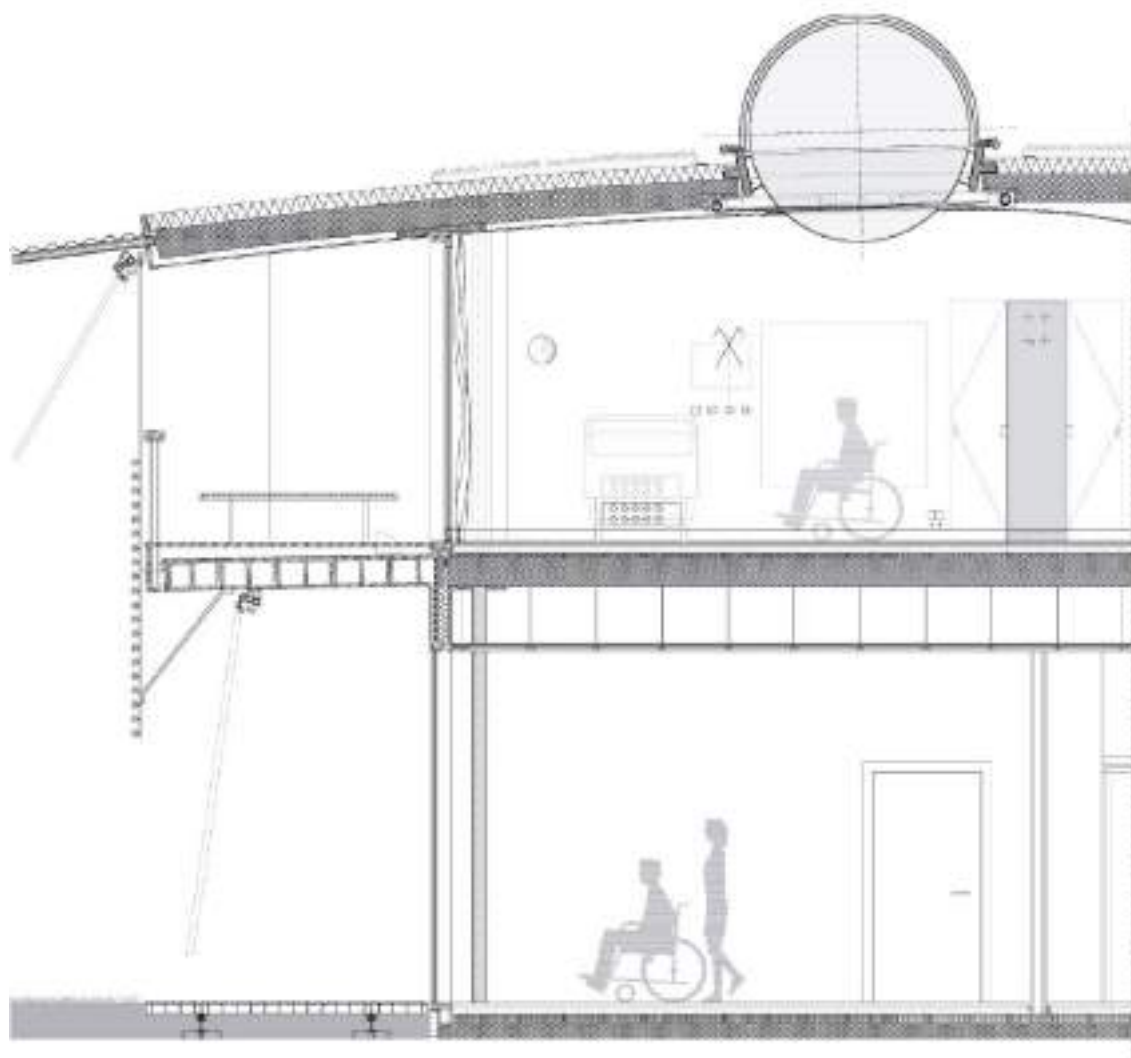
plocha: 24 000 m²

rok: 2002

Od počátku si klient přál, aby nové REHAB (soukromé rehabilitační centrum pro tělesně ochrnuté a mozkově postižené pacienty) nevypadalo jako nemocnice.

V rehabilitačním centru žijí lidé většinou po nějaké nehodě až 18 měsíců. Je místem, kde se učí vypořádat se změnou ve svých životech a stát se samostatnými. Během dne pracují s terapeuti a doktory. Žijí zde a tráví svůj volný čas. Střetávají se se svými rodinami a přáteli. Mají běžný denní program jako my s jedním významným rozdílem: vše se odehrává na jednom místě.

Poněvadž pacienti musí strávit v REHABu tak dlouhou dobu, byl areál navržen jako multifunkční a rozmanitý prostor, jako městečko s ulicemi, náměstími (dvory 1-5), zahradami, veřejným vybavením (bazén) a s obytnými částmi, kde se lidé mohou dostat z bodu A do B několika různými cestami.

//34

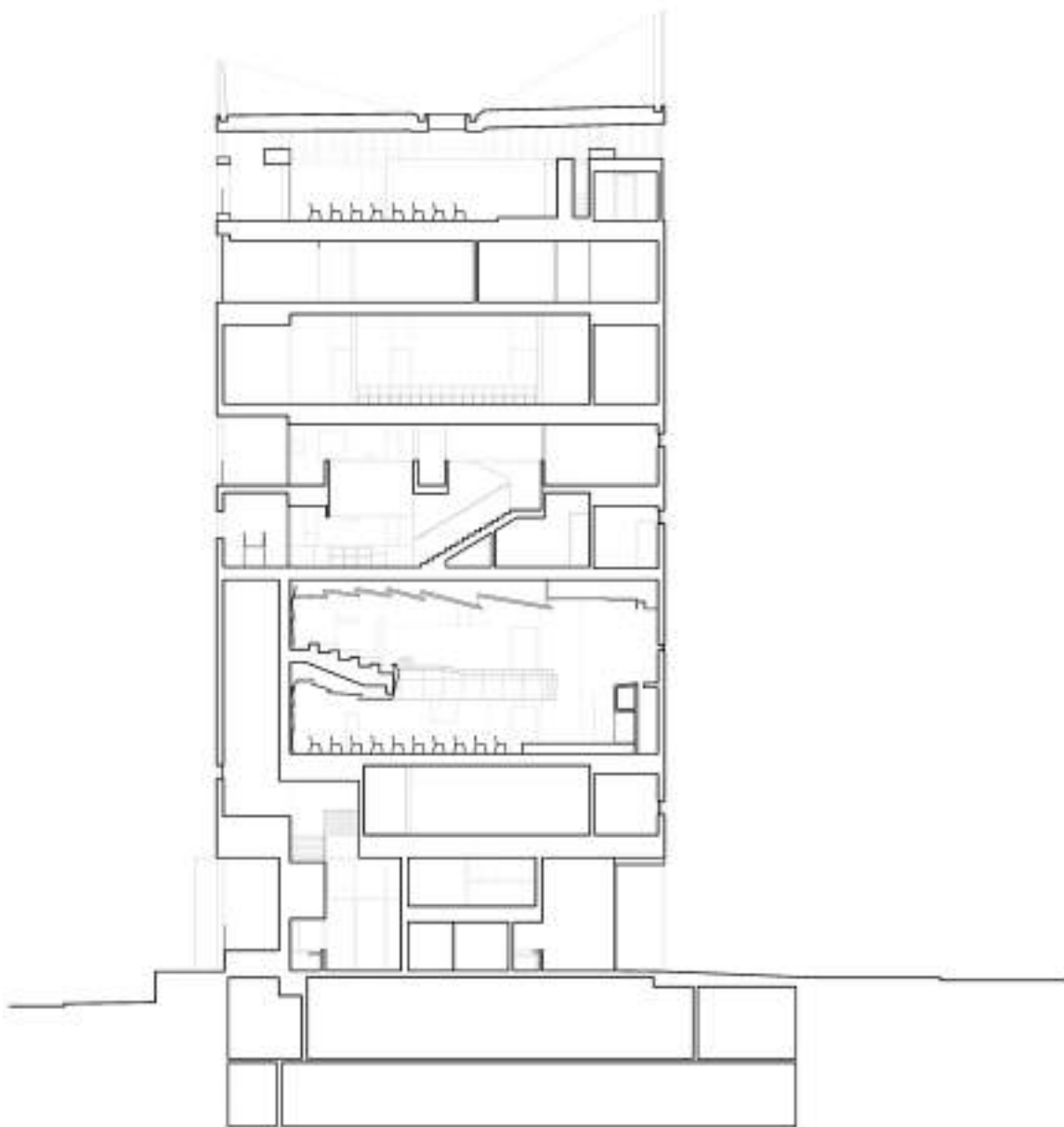
Kapelleveld

architekt: *jo taillieu architecten*
poloha: *Ternat, Belgie*
plocha: *8 300 m²*
rok: *2017*

Centrum rezidenční péče s byty a s pečovatelskou službou v Ternatu. Poslední dům. Skutečný dům. Žádný pokoj s oknem. Ale nároží s výhledem ven. Sled posunutých místností. Už ne obrovská budova. Ale ulice malých domků. A intimních zákoutí. A prostě příjemných teras. Pod těmi vyčnívajícími střechami. Velká budova v malém prostředí. Velká malá budova v malém prostředí louky. Vesnice. (Popis architekta)

//35 //36

SAKRÁLNÍ STAVBY

Tamkang Church

architekt: Behet Bondzio Lin Architekten
poloha: Tamsui, Taiwan
plocha: 6 340 m²
rok: 2021

Církev v Tamkangu klade důraz na věčnost, univerzálnost a společenství. Na rozdíl od evropských kostelů, které jsou schopny vytvořit posvátnost díky struktuře, převýšenému prostoru a osvětlení, musí kostel Tamkang čelit také výzvě splnění stavebních předpisů a požadavků na podlahovou plochu. Koncepce návrhu kostela Tamkang vychází z kříže, ale v širším slova smyslu. Propojuje život lidí prostřednictvím církevních slavností s jejich každodenním životem.

Kostely na Taiwanu hrají ve společnosti jinou roli než v Evropě. Církev v Tamkangu ponechává více než polovinu svých prostor k využití jako centrum sociální péče, přičemž klade důraz na komunikaci a na bezpečnost.

//37

01 HISTORIE

- //01 *Praha 1650. Dorotheum [online]. [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://www.dorotheum.com/fileadmin/lot-images/30S180526/hires/praga-1650-5222918.jpg>*
- ./02 *Barokní hradby u Karlova nad Folimankou 1895. Proměny [online]. [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <http://promeny.viareality.cz/PlaceChanges/Details/345>*
- //03 *Boj pražanů se Švédy. KUPKA, Vladimír. Pevnost Praha. Dvůr Králové nad Labem: Jan Škoda - FORTprint, 1996. Pevnosti. ISBN 80-860-1100-3.*
- //04 *Plán opevnění Prahy 1650 [online]. [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: https://www.horydoly.cz/files/mapy/praha_mapa_seutter1650.jpg*
- //05 *Celkový plán opevnění Prahy z r. 1838. VALOUCH, Klement. Rekonstrukce ulice U Prašného mostu "Plečnickova osa": Historické grafické podklady.*
- //06 *Schéma bastionu. OKTÁBEC, Karel. Pevnost Praha. Valka.cz [online]. 2012 [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/Pevnost-Praha-t120329>*
- //07 *Depiction of dead zones. MILLER, Norman. Depiction of Dead Zones, Angled Bastion. Pinterest [online]. [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/617485798919362192/>*
- //08 *Celkový plán opevnění Prahy z r. 1838. VALOUCH, Klement. Rekonstrukce ulice U Prašného mostu "Plečnickova osa": Historické grafické podklady.*
- //09 *Schématický řez opevněním. KUPKA, Vladimír. Pražská opevnění. Praha: Libri, 2008. ISBN 978-80-7277-126-4.*
- //10 *Pohled z věže Svatovítské katedrály (J.J.Dietzler, 1742). KUPKA, Vladimír. Pražská opevnění. Praha: Libri, 2008. ISBN 978-80-7277-126-4.*
- //11 *Profily bastionů XII, XIII, XIV. VALOUCH, Klement. Rekonstrukce ulice U Prašného mostu "Plečnickova osa": Historické grafické podklady.*
- //12 *Podrobný plán pražského opevnění (výřez), 1842. VALOUCH, Klement. Rekonstrukce ulice U Prašného mostu "Plečnickova osa": Historické grafické podklady. VALOUCH, Klement. Rekonstrukce ulice U Prašného mostu "Plečnickova osa": Historické grafické podklady.*
- Koláže historických map/ortofoto. OKTÁBEC, Karel. Pevnost Praha. Valka.cz [online]. 2012 [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/Pevnost-Praha-t120329>*
- Historické mapování: Praha včera [online]. [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://app.iprpraha.cz/apl/app/prahavcera/>*
- JANÁČEK, Josef. Malé dějiny Prahy. 3. přeprac.vyd. Praha: Panorama, 1983. Pragensia (Panorama). ISBN 80-860-1100-3.*
- KUPKA, Vladimír. Pevnost Praha. Dvůr Králové nad Labem: Jan Škoda - FORTprint, 1996. Pevnosti. ISBN 80-860-1100-3.*

02 ANALÝZY

ÚAP Praha: <https://uap.iprpraha.cz/#/atlas>

IPR Praha: <http://plan.iprpraha.cz/cs/metropolitni-plan>

Google map: <https://www.google.com/maps>

Geoportál Praha, <https://www.geoportalpraha.cz>

03 AFINITY

Urbanisation of former city fortifications in The Netherlands between 1805 and 2013 *Urbanisation of former city fortifications in The Netherlands between 1805 and 2013. Defence Sites II. WIT Transactions on The Built Environment*, 2014, 245 - 256. ISBN 978-1-84564-834-3.

KESSLER, Vojtěch a Josef ŠRÁMEK. MĚSTO V KLAUZUŘE ANEB PEVNOSTNÍ KAPITOLA V DĚJINÁCH HRADCE KRÁLOVÉ V 19. STOLETÍ. MĚSTO A JEHO HRADBY. Praha: Archiv hlavního města Prahy, 2019, 245 - 256. ISBN 978-80-86852-87-4.

HRŮZA, Jiří. Svět měst. 3. přeprac.vyd. Praha: Academia, 2014. Pevnosti. ISBN 978-80-200-1808-3.

//13 Fort Bourtange. Wikipedia [online]. [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=90841417>

//14 Brvxella. Harvard Library [online]. [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://iif.harvard.edu/manifests/view/ids:8543954>

//15 Brusel, Mapová data @2022 Google Maps

//16 Pevnost Hradec Králové. Armed conflicts [online]. [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://www.armedconflicts.com/Fortress-Hradec-Kralove-Festung-Koenigsgratz-t121749>

//17 Hradec Králové, Mapová data @2022 Google Maps

//18 Copenhagen 1853 by W. B. Clarke. Elisha Anne Teo, PhD [online]. September 25, 2020. Dostupné z: <https://elisharesearch.com/2020/09/25/the-old-fortifications-of-copenhagen-and-how-it-shaped-the-city-today/>

//19 Kodaň, Mapová data @2022 Google Maps

//20 Valletta (Malta), by Pieter Mortier. 1704. Sanderus [online]. [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://sanderusmaps.com/our-catalogue/antique-maps/mediterranean-sea/valletta-malta-by-pieter-mortier-27508>

//21 Valletta, Mapová data @2022 Google Maps

//22 Wien und seine Vorstädte; 1856. Scanned maps [online]. [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://curiosity.lib.harvard.edu/scanned-maps/catalog/44-990105905190203941>

//23 Vídeň, Mapová data @2022 Google Maps

04 FORMY

//24 Urbino. Architecturalwebdesign [online]. [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://www.architecturalwebdesign.com/piroddi.html#lg=1&slide=0>

Mapová data @2022 Google Maps

05 ZADÁNÍ

JEHLÍK, Jan. *Rukověť urbanismu: architektura poznávání a navrhování prostředí*. Vydání druhé, upravené. Praha: Ausdruck Books, 2018. ISBN 978-80-270-4920-2.

IPR Praha. *Metropolitní plán*. Dostupné z: <http://plan.iprpraha.cz/cs/metropolitni-plan>

06 REFERENCE

Archdaily, <https://www.archdaily.com/>

- //25 "Sant Antoni - Joan Oliver Library / RCR Arquitectes" [Biblioteca Sant Antoni - Joan Oliver / RCR Arquitectes] 13 Sep 2016. ArchDaily. Accessed 13 Feb 2022. <<https://www.archdaily.com/536548/sant-antoni-joan-oliver-library-rcr-arquitectes>> ISSN 0719-8884
- //26 La Borda / Lacol. [Edificio La Borda / Lacol] 05 Aug 2019. ArchDaily. Accessed 13 Feb 2022. <<https://www.archdaily.com/922184/la-borda-lacol>> ISSN 0719-8884
- //27 R50 – Cohousing / ifau und Jesko Fezer + Heide & von Beckerath. 08 Feb 2015. ArchDaily. Accessed 13 Feb 2022. <<https://www.archdaily.com/593154/r50-nil-cohousing-ifau-und-jesko-fezer-heide-and-von-beckerath>> ISSN 0719-8884
- //28 482 AR. Atlas of places [online]. [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://www.atlasofplaces.com/architecture/brunnenstrasse/>
- //29 Bastion Saint-Antoine. Ortalli Verrier [online]. [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <http://ortalliverrier.com/work/bastion-saint-antoine-geneve/>
- //30 Sports & Culture Centre / Dorte Mandrup + Brandlhuber+Emde, Burlon. 18 Oct 2008. ArchDaily. Accessed 13 Feb 2022. <<https://www.archdaily.com/6630/sports-culture-centre-dorte-mandrup-bk-brandlhuber-co>> ISSN 0719-8884
- //31 Saint Gellért Hall / Építész Stúdió" 08 Jan 2022. ArchDaily. Accessed 13 Feb 2022. <<https://www.archdaily.com/950270/saint-gellert-hall-epitesz-studio>> ISSN 0719-8884
- //32 Ama'r Children's Culture House / Dorte Mandrup. 18 Jun 2013. ArchDaily. Accessed 13 Feb 2022. <<https://www.archdaily.com/388629/ama-r-children-s-culture-house-dorte-mandrup>> ISSN 0719-8884
- //33 "Sant Antoni - Joan Oliver Library / RCR Arquitectes" [Biblioteca Sant Antoni - Joan Oliver / RCR Arquitectes] 13 Sep 2016. ArchDaily. Accessed 13 Feb 2022. <<https://www.archdaily.com/536548/sant-antoni-joan-oliver-library-rcr-arquitectes>> ISSN 0719-8884
- //34 Rehab Basel. Archiweb [online]. [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/en/b/rehab-basel>
- //35 Kapelleveld. Jo taillieu architecten [online]. [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://jotaillieu.com/projecten/kapelleveld/>
- //36 Kapelleveld. Divisere [online]. [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://divisare.com/projects/379972-de-vylder-vinck-taillieu-jo-taillieu-jan-de-vylder-inge-vinck-filip-dujardin-kapelleveld>
- //37 Tamkang Church / Behet Bondzio Lin Architekten. 08 Feb 2022. ArchDaily. Accessed 13 Feb 2022. <<https://www.archdaily.com/976334/tamkang-church-behet-bondzio-lin-architekten>> ISSN 0719-8884

